

ERDÉLYI

4 Lei

Taxa postală plătită în numerar conorm
arobării Dir. Gen. PTT No. 157.012 1934

T. „Otthon” Irók és Hirlapírók Köre

UNGARIA VII., Erzsébet körút 9-11.

BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP
III. évtolyam, 210 (800) szám. * Vasárnap, — 1934 október 7

Főmunkatárs:
dr Gyártás Elemér

Forradalmi állapotok Spanyolországban

Az általános sztrájkot a baloldali pártok a hatalom megszerzésére akarják fölhasználni. — A kormány tartja magát

Madridból jelentik: Az általános sztrájk, amely csütörtökön éjfélkor lépett életbe, változatlanul tart. A forgalom teljesen szünetel. Az utcákon hosszú sorban állnak a villamoskocsik, amelyeket a személyzet a sztrájk megkezdésekor otthagytott. Több helyen összeütközés volt a marxisták és a karhatalom között. Az ösztetőzés során löfegyvert is használtak.

Magában Madridban a Samper-kormány annyi fegyveres erőt vont össze hasonló zavargások esetére, hogy a kormány kezében tudja tartani a hatalmat.

Nem terjed ki az általános sztrájk Barcelonára, Saragossára és Bilbaora. Biscayába katonaságot vezényeltek ki.

Madriddal és vidékével a táviróösszeköttet-

tést csak nagy nehézségek árán sikerül fenntartani.

Londoni lapjelentések szerint legsúlyosabb a helyzet Asturia tartományban. Péntek estig öt halottról és számtalan sebesültről szólnak a jelentések. Madridban egy halálos áldozata és több sebesülte van a zavargásoknak.

A légkör általában igen feszült s minden pillanatban kirobbanással fenyeget azokon a helyeken is, ahol eddig még nem törtek ki a zavargások.

Újabb jelentések szerint Barcelonában 300 letartóztatás történt.

A sztrájkolók hírei szerint Asturiában a forradalmárok leverték az ellenállást és megszállták a középületeket.

Kikiáltották a vörös köztársaságot?

A Reuter úgy értesül, hogy Madridban kikiáltották a harmadik köztársaságot Azana (a vörös baloldal vezére) elnökletével.

Legújabb jelentések arról szólnak, hogy az általános sztrájk egész Spanyolországra kiterjedt és forradalmi jelleget öltött. Az utcai harcokban elesettek száma ötvenen felül van.

Hivatalos helyről a késő éjszakai órákban beérkezett jelentések szerint a karhatalom állja az ostromot és nem fenyeget az a veszély, hogy a rendőrség átpártol a forradalmárokhöz.

Pénteken este ostromállapotot hirdettek ki egyelőre csak Madrid és Asturia-tartomány területére. Ha azonban a helyzet nem javul, az egész ország területére kihirdetik az ostromállapotot.

Catalonia spanyol tartomány független szovjet-köztársaság akar lenni.

A spanyol kormány részére igen súlyos helyzetet teremt az a körülmény, hogy Catalonia kikiáltotta függetlenségét. Itt teljesen felborult a rend s az anarchia lett urrá. A szélső baloldali elemek mindenütt kivonulnak az utcára s éltetik a független, katalán szovjet köztársaságot. A katalán kormány egyelőre nem foglalt állást az ügyben, csupán annyit tett, hogy élénken tiltakozott a spanyol központi kormány összetétele ellen. Pénteken érte

a katalán tartományi kormány ülését tartott, amelyen hivatalosan is kimondotta Catalonia függetlenségét. A nyilatkozat értelmében Catalonia mátlól kezdve független állam s csupán államszövetségi kötelek fűzheti Spanyolországhoz.

A katalán kormány különben kényes helyzetben van. Egyrészt rokonszenvezik ugyan a sztrájkoló munkásokkal, másrészt azonban szeretné a rendet is fenntartani.

Barcelonában szombat reggelre teljessé vált a zűrzavar. Az utcákon százezres tömegek hullámanak.

A katalán kormány nyílt hadüzenete a spanyol központi kormány ellen.

Companis, a katalán kormány elnöke nyíltan hadat üzent a madridi kormánynak és kijelentette, hogy a katalán köztársaság provokálásnak tekinti a jobboldali kormány megalakulását.

Leridában a kommunisták megrohmozták a rádió épületét, behatoltak a stúdióba s a mikrofonba bementék a katalán és baszk független köztársaság megalakulását. A hír bementése után a berendezést szétrombolták, majd tovább vonultak s egy tehervonatot siklaltak ki. A szerelvény valamennyi kocsija összetört, emberéletben azonban nem esett kár.

Francia lapok szerint a spanyol kormány ura a helyzetnek

Párizsból jelentik: Francia lapjelentések szerint Spanyolországban a helyzet rendkívül komoly, a kormány azonban mindenütt ura a

helyzetnek. A spanyol-francia határt lezárták s egyelőre senkit sem engednek Spanyolországba.

Mussolini körútja Felső-Olaszországban

— Milánóban nagy beszédet mond a világpolitikáról —

Milánóból jelentik: Mussolini pénteken meglátogatta a Milánó környékbeli falvakat. Az egyik külvárosban, ahol legutóbb a lakosság rizstermelést kezdett, megmutatták a Duce-nak a rizsöséplést. Mussolini felment a öséplőgépre s egynegyed órán át maga etette a gépet.

A milánói és lombardiai lakosság rengeteg ajándékot adott a Duce-nak, aki azokat jótékony célra adományozta.

Mussolini egyébként szombaton délután 4 órakor mondja el nagy érdeklődéssel várt beszédét. Erre a célra a székesegyház előtti téren hatalmas emelvényt állítottak.

A fajkérdés

Irta: Paál Árpád

Az embert Isten hívta a földből életre, s belé halhatatlan lelket lehelt. Aztán az ember egyedüliségéből vette az ő embertársát. Az úgynevezett tudomány se tud ennél a hitbeli tételnél többet és biztosabban mondani. Akik a lassu fejlődés, a folytonos átalakulás termékeként képzelik el az ember létrejöttét, azoknak is eszük akármilyen túlfeszítésével abban a gondolatban kell megállapodniok, hogy az emberi őscsírát is valami teremtő ősakaratnak kellett létrehozni. s az őscsírába az emberré fejlődés hívatását bele kellett lehelnie. Kellett lennie egy ősnak, melynek önmagában volt mindenható ereje az alkotásra, minden korábbi októl függetlenül, mert ilyen korábbi ok nem volí sehol. A természet is e független, mindenható ősök akarata folytán jött létre, s mindenben benne van ez a végtelenből alányuló mindenható akarat. Ezt fejlődés nem helyettesítheti, mert minden fejlődésnek is elindítója kell hogy legyen. A fejlődés tan tudósainak is Istenhez kell érkeznük, ha tudományuknak szilárd alapot akarnak.

Az ember így, végtelen isteni akaratból olyan lényeg, melyben föld és halhatatlan lélek van. A kezdetek kezdete óta a végtelenség és a természet keveredett az ember alakjába. Ez a keveredés önmagából hozta ki az embertársakat, s minden további szaporodásban benne van az a folyamat, hogy a föld anyaga és a végtelen életakarat egyesüléséből ismétlődnek, sokasulnak, osztódnak és újabb sokasulás fényezői lesznek az emberek. A kezdeti egy emberi lényeg az összes első sokasulásban is ott van, a természetből és a lélekből való vétetés mindenütt főalkotó eleme a kétmilliárdnyi embernek. Tehát ilyen értelemben egy az ember, mint teremtményfaj az egész földkeregségen.

*

Azonban éppen a véges természettől függő meghatározása az embernek, hogy az emberi nem a maga elszaporodó terjeszkedésével mind különbözőbb földi és természeti körülmények közé jutott, s ezek különböző hatással voltak rá. Az első természetkörnyezet létfenntartó anyagokkal látta el az első embercsoportot, gyümölcsökkel, növények életnedvével, állatok húsával és vérével, s a víz, a levegő, a napsugár életfrissítő és életnövesztő hatásaival. Ezzel megszoktatta az első embereket az életösztönre, a természet létfenntartó anyagának a keresésére, az egyhelyből való folytonos továbbmozdulásra. Jöttek a természetnek a földre ható nagy robajlásai, melyek szaggatták, gyúrták, módosították a földgömb területi beosztását, s a tengerek és szárazföldek képződéseit. Ezek szerint az embert az életösztöne új és új helyekre hajította, s szaporodó és újraszaporodó elhelyezkedéseit egymástól mind messzibb fekvő területekre osztotta.

Igy már a történelmi kor előtt, tízezer éves időnél korábbi időkben az emberiségnek óriási szétszóródása állott elő. Amde a szétszóródás minden vidékén más-más természeti behatások voltak, más-más táplálékok különböző összetételt adtak a vérnek, másképpen fejlesztették a csontszerkezetet. Az éghajlat is más-más érzékenységet váltott ki, más idegrendszert, más testszínt képzett. Sőt a könnyebb vagy nehezebb megélhetés szerint az állandóbb kapcsos-

A szépség megóvása minden nő álma.

A FLOREAL 1-es

krém óvja reggeltől estig. Öditi és frissen tartja arcát.

A FLOREAL 2-es

krém megtisztítja bőrét szeplő és pattanástól, elmulasztja az arc vörösségét. Floreal-krém korunk legökéletesebb szépségápoló szere.

Képviselet:

Drogéria Centrala Pap Károly Oradea

Bul. Regele Ferdinand 11.

lódás, vagy a tovamozgó készség is más lett az emberek és a föld közötti viszonyban. Így olyan emberi különbségek támadtak, melyek még a történelmi kor előtt sok ezredéves átörökléssel folytatódtek és erősödtek, s mintegy a földgömb különböző pontjának az emberi sajátosságai lettek. Az ember *teremtőmennyfaji* egységén belül így alakultak ki a különböző koponyaalkatu, különböző testnövésű, különböző szemállású és különböző színű *emberfajok*. Többnyire világrészek szerinti elkülönülődése ez az emberiségnek. Vannak ázsiai, európai, amerikai, afrikai, ausztráliai, sarkövi emberfajok. Színeik szerint: fehérek, sárgák, vörösek, feketék.

A fajok további megkülönbözödése már a történelmi kor terméke. A történelmi kor az egymásra való emlékezések kora. Ezek az emlékezések tudnak valami kezdetbeli földi csoportosulásokról, melyek a világrészekben és emberszíneken belül, vagy azokból való szomszédosulásokkal, kereszteződésekkel rokonságokat hoztak létre, melyekből aztán még kiágaztak a mai népek és nyelvek ősi tagozódásai. A népeknek és nyelveknek ez a történelmi emlékezésű örökösége az, amit a természetalkotta emberfajokon belül *történelmi emberfajoknak* mondhatunk.

A fajkérdés ma nagyon élénk, sőt egyes kiélezési érzékenységeket támasztanak. Pedig nyilvánvaló, hogy még a történelmi korban is természeti adottságok hatottak a népeken túli faji alakulásokra. Tehát a fajok léte természetes. Annyira természetes, hogy a népeknek is tulajdonképpen a fajokból való kiágazás az alapja. A fajokon belül vannak a népek, s csak rendkívüliség és természetlől elütés, ha egy népen belül több faj mutatkozik. Eppen azért az ilyen fajkeveredést a nép természetes alkata mintegy kikorrigálja azzal, hogy a bekevere-

dő idegen fajt a nép alapfajához áthasonítja. A nép jelenségében tehát az alapfaj meghatározó eleme megmarad. Módosul, s a módosulással *esetleg* felfrissül, de éppen azért megmarad.

A faj korábbi eredetű természeti jelenség, mint a nép, s éppen azért inkább is a természettudományok körébe esik, mint a történelemébe. Viszont a népen belül több a magára emlékezés, szorosabb az életviszony, mint a faj tágasságában. Eppen azért az egyén nem a fajban, hanem a népben kapja meg élete legjobban érezhető határait. Eszerint a nép jelenségének valami közvetítő helyzete van: az, hogy a faj természetes körében és a történelem határában egyformán benne kell állania.

Ebből következik, hogy a nép lényegéhez hozzátartozik a közös őstől való vérségi leszármazás. Hozzá tartozik a faji meghatározottság. A leszármazásban lehetnek idegen fajból behozatalok, de azoknak a nép alapfajához való áthasonulása érvényesül. Ha sok idegen apa jön be a népbe, a nép alapfajából való anyák kell, hogy alapfaj javára módosítsák át az új nemzedéket. És az új nemzedék fia is a népi alapfajból való házassal kell, hogy a népi alapfaj erősödésére hassanak. Szóval: ha sok idegen apa jön be a népbe, akkor még több anyának kell ezt az idegenséget a nép javára való gyarapodással átérlelnie. Ha pedig sok idegen anya jön be, akkor a népi alapfajból való apák nagyobb száma kell, hogy megtartsa a nép ősi fajtaságát. Két-három nemzedéken át tartó életáramlást többlet kell, mely az idegent népvértűvé avatja. A fajkereszteződéseknek ez a korrektívuma tartja fenn a népet.

A vérségi leszármazásnak ez a követelménye még egy további szempontból érdekes. Eszerint egy népbe, e nép vérbeli túlsúlyába való felszívódással lehetséges az átszármazás. Azonban ezért szükséges, hogy a más népből,

vagy éppen más fajból átszármazó a házasságra, a családi életre képes legyen a befogadó népben. Ha a más faj, vagy nép az ilyen vérbeli elvegyüléstől visszatartja magát, akkor a befogadó néppel egy néppé nem válhatik. Ha bármily rokonszenves, vagy barátságos sorsközösséget vállal is, mégse válhatik más nép életdarabjává, hanem megmarad a maga külön népiségében, a maga más népi és faji természetességében.

Ezek mind természetességek. De éppen azért a vérkeveredések idegenségeivel szemben egy-egy nép bizalmatlan, vagy másrészt a vérkeveredés nélküli betódulásokat nem tudja saját szerves részeinek érezni. És emiatt van mostanában a fajkérdés tekintetében érzékenység a népek között. Ez az érzékenység úgy látszik szükséges, hogy a fölismerések annál elevenebbül hassanak.

A fölismerés pedig az, hogy minden népnek természetes életjoga a maga megtartása. Természetes életjoga tehát az, hogy leszármazásban alapfaja túlsúlyával biztosítsa a természetben való ősi elhelyezkedését. Minden népnek megvan a maga népisége, s ennek faji alapokban való gyökerezése. Nem fajnékül, nem gyökértelen egyik se, tehát adva van mindeniknek, hogy hű maradhasson önmagához. Ezért a hűségért egyik se tehet szemrehányást a másinak. Mindeniknek közös életjoga van, de egyforma természeti lehetősége is van, hogy népet fajszeretettel szeresse, s a saját vérségi leszármazásában jobban bízzék, azt inkább a magáénak tartsa, mint a másét.

Ha minden nép nyugodt lehet ettől, akkor az emberiség is nyugodtá válhatik a maga egészében. Magukhoz hű népek összessége lesz a föld kerekén, a világrészekben, vagy egyes országok határai között. Csak a fajhűség és vérségi leszármazás népalkotó erejének elismerése kell hozzá; egy természetes erőnek a kölcsönös elismerése. Akkor a fajkérdés se lesz többé érzékenység kérdése a népek között.

„Erdélyi Lapok” könyvei:

CSURUS E.: *Csillagszállás* — — — 60 lei
WALTER: *Napsugarak*. I.—II.—III.
rész — — — — — 170 lei
EYMARD—SCHEFFLER: *Szentáldo-*
zás—Életforrás. — — — — — 80 lei
EYMARD—SCHEFFLER: *Az isteni*
nagy szentség — — — — — 80 lei
és portó.

ERDÉLYI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYA.

Sujtólég...

Irta: Simor Miklós.

I.

Hirtelen vakítóan felizzott a bányász lámpája, aztán nagyot lobbant és kialudt. Richter szétneézett. Vak sötétség borult a tárnára. A többiek lámpája is kialudt. Hason feküdt abban a szűk nyílásban, amit reggel óta vágott a szénben, magasan a tárnafolyosó fölött.

— Sujtólég... — mondta valaki halkán a nagy csöndben.

Megismerte a fővájár hangját. A következő pillanatban mozgás támadt valahol a tárna mélyén. Csuszni kezdett a szén. Richter jól hallotta, hogyan omlik a por s gurulnak a nagyobb darabok. Aztán hirtelen abbamaradt a zaj. A fővájár ismét megszólalt:

— Mindenki maradjon a helyén. A lámpát ki ne nyissa senki. Tapogatózva jöjjetek a hangom után felém. Hányan vagytok itt?

Most a csillés szólalt meg:

— Nyolcat hoztam, én vagyok a kilencedik.

Ez is itt van — gondolta Richter és érezte, hogy a lapockája alatt meghúzódik az izom s a keze ököbe rándul. Kidugta lábát a nyílásból. Lassan csuszni kezdett lefelé a folyosóra. A nyirkos törmelék között éppen hogy kifért a

teste. Nagy zökkenéssel ért le. Zsebében megcsörrent valami.

Gyufát...

Ijedten szorította rá tenyerét a nadrágszébérére. Igen, ott volt a négyzetes kis skatulya. Ebben a pillanatban gondolt rá. És Szobi Mihály, a csillés itt áll valahol a közelében. Egy mozdulatába kerül, hogy ne lássa meg soha többet Veront...

Nekidült a folyosó falának.

Óvatos csoszogós hangja surolta a csendet. Időnként riadt kiáltás kapaszkodott bele a gázzal telt levegőbe:

— Merre?

— Felém... felém... — válaszolt nyomban a fővájár biztos hangja.

Mentek feléje, lassan, vigyázva — heten. Richter nem mozdult. Foga összecsikordult, fejében pedig ürességet érzett, szeme előtt lázas képek váltották egymást. Szobi és ő! A vetélytársak!

Most itt állnak a gázban mind a ketten. Egymás mellett.

Forró ujjai görcsösen ragadták meg a gyufaskatulyát. Emlékezetében most felvillant, milyen határozott mozdulattal karolta át tegnap este a leányt Szobi. Rég gyanította... Az meg hagyta, alig-alig toltta el. Ő ott állt a fa mögött. Látta jól az arcukat, éppen belesütött a hold... Rá soha nem nézett ilyen szemekkel.

És Szobi, amikor a füléhez hajolt... Minden szavát hallotta s most újra itt suttognak előtte. „Nem is megyek bányászhoz, nem én...” Aztán a Szobi forró hangja: „A hét végére kész az átirás. Mindenbe beleegyezett az apám. A te négy holdaddal együtt tizünk lesz. Vége a bányászkodásnak. Mind elviszi őket az ördög. Nem akarok belefutni a sötét vízbe, nem én... Itt akarok élni — veled, Veron... veled...”

— Hát velem kicsoda? — jajdult fel a Richter Józsi szíve. — A tanfolyam után bányamester leszek. Ki keres többet? Apád is bányász volt, Veron, a két bátyád is az a szomszéd aknában, mit akarsz ettől a nyeszlettől? Kinek esküdtél meg? Kit csókolnál meg először életedben?

Már tenyerében érezte a dobozt. Amikor a földét, letolta, nyikkant egyet a papir. Megint hallotta a fővájár hívását:

— Felém... felém...

Valaki elcsoszogott mellette a sötétben. Lélegzetét érezte az arcán. Talán éppen Szobi, a csillés volt!... Mintha vaskalapács vett volna a halántékára... Fülében zugott a vér... Végigrántotta a gyufát a doboz érdes oldalán.

Abban a pillanatban egy kéz elkapta a csuklóját. De későn. A tűz fellobbant...

Észvesztő fényesség rázta meg a tárnát.

Titulescu hazaérkezésére ismét megélenkül a politikai helyzet

— Sok intrikát szöttek a lemondás körül —

Bucuresti. Saját tud. Titulescu elindult Románia felé és hétfőn Szinaiban audiencián fogja fogadni a király. E kihallgatás után pedig találkozik Tatarescuval, amely alkalommal vagy megtörténik a kimagyarázkodás és meg egyezés, vagy pedig bekövetkezik a végleges szakítás a kormány és Titulescu között.

Tatarescu azzal a kéréssel fordul a sajtóhoz, hogy ebben az ügyben ne közöljön olyan részleteket, amelyek alkalmasak a pillanatnyi feszültség kiélézésére. A Curentul ebben igazat is ad a miniszterelnöknek s a fővárosi sajtó ma tényleg sokkal higgadtabban és elnézőbben tárgyalja a kérdést, már csak azért is, hogy — amint a Curentul írja — ne adjon tápot a magyar, német és lengyel sajtó célzatos magyarázatainak, amelyek igyekeztek kihasználni a jelenlegi helyzetet.

Titulescu — folytatja érdekes fejtegetését a Curentul, — nem nyilatkozott és nem is fog ebben az ügyben senkinek se nyilatkozni. Ami a külföldi sajtóban megjelent, az nyilvánvalólag a szövetségesek Titulescu mellett megnyilatkozó óhaja volt csupán s nem a trón előjogaiba való beavatkozás, mint ahogy azt egyesek feltüntetni szerették volna. Bizonyos, hogy

Titulescu lemondása körül sok intrikát szöttek. A jövő fogja megmutatni, mennyi haszonnal.

— A román külpolitika vezetése — folytatja a lap, — az adott nehéz viszonyok között érthetően ellenségeket is szerzett Titulescunak a barátok mellett s különböző befolyások állanak harcban egymással. A döntés azonban mégis csak a király kezében van.

A hétfői kihallgatás elé tehát érthető érdeklődéssel néznek politikai körök. Bizonyos mozgolódás és jelentős fordulatokat sejtető izgalom észlelhető az ellenzéki pártok körében is. Mihalache elhalasztotta olaszországi utazását, Maniu jelezte, hogy a fővárosba jön, ahol „ad hoc” tanácskozás lesz a nemzeti parasztpárt vezérei között.

Jorga a Lengyelországgal való viszony módosulására céloz.

Jorga a Neamul Romanesc tegnap esti számában a következőket írja:

Aztán tompán mélyet sóhajtott a föld. A robbanás süketen rohant végig a szűk folyosókon s csak messze, az akna lejárataánál csattant fel a szonnyu dörrenés. A falak megmozdultak, a társaság gerendák megreccscentek...

II.

Veron ott állt a többi asszony közt az akna felvonója előtt. Mára ígérték a mérnökök, hogy a mentőcsapat eléri a robbanás helyét. A többieket, akik közelebb dolgoztak, az elmúlt két nap alatt már mind kihozták. Mind a huszonkettőt — élve.

A bányakápolnában ott térdelt az egész család. A pap hangosan imádkozott, a nép vele sirta a könyörgést.

A felvonó csigái nyöszörögni kezdtek. Minden szem az órára tágult. Aztán csüggedten előrebuktak megint a kendős fejek. Négy óra. Csak a váltás.

A megmenekültek fent lézengtek a dombon épült igazgatósági barak napos lépcsőjén. Még szédültek, támolyogtak valamennyien, de járnai már bírtak. Hallgatva üldögéltek. Egyedül ők tudták, hogy mi történt, ők, akik lent voltak. De semmit se szóltak. Néha közeledett feléjük egy-egy a lentmaradottak hozzátartozói közül. Kérdezni azonban egyik se mert. Csak meg-megálltak előttük, rájuk nyitották könnytelen szemük égését, aztán megfordultak és siettek vissza az aknához.

Veron is feléjük tartott. Jártányi ereje is

— Határainknál események játszódnak le, amelyek figyelmet érdemelnek. Lengyelország nyilvánvalólag más politikát folytat, mint eddig folytatott. Meg fogjuk látni, mit fog ez használni neki? De Beck magatartása, amely, úgy látszik, most már folytatólagos, kell, hogy hatással legyen azzal az országgal való viszonyunkra, amelyet mi szeretünk és amely mellett szívesen állottunk volna mindenkor.

Másrésről Tatarescu a L'Independance Roumaine-ban feltűnően jóakarató közleményt jelentetett meg Titulescuról. Azt írja a kormány franciayelvű felhivatalosa, hogy általános a meggyőződés, hogy az államférfi, aki oly ragyogó sikerrel vezette eddig Románia külpolitikáját, folytatni fogja munkáját az egész közvélemény egyhangú elégtételére.

A pénzügyminiszter „dolgozó” kihallgatásán. Antonescu, Manolescu-Strunga és Negura miniszterek esküt tettek.

Bucuresti. Saját tud. Pénteken délután a Rapidhoz csatolt miniszteri vasúti kocsiában Sinaiába érkezett Tatarescu miniszterelnök Slavescu pénzügyminiszter, Antonescu Victor igazságügyi miniszter, Manolescu-Strunga ipar- és kereskedelmi miniszter, Negura alminiszter. Slavescu dolgozó-kihallgatáson jelent

Gyorsan és biztosan

hat a Togal-tabletta minden Hüléses megbetegedés Idegfájdalom, Spanyolnátha és mindennemű Rheumatikus betegség esetén.

Togal oldja a húgysavat és eltávolítja a szervezetre káros anyagokat! Minden gyógyszerárban és drogeriában. Lei 52.— vagy Lei 130.—. Biztos hatású csak a

Togal

Svájci készítmény!

meg és hosszasan ismertette az uralkodó előtt az általános pénzügyi helyzetet, valamint párizsi utazásának eredményeit. A másik két miniszter és Negura alminiszter most tették le az esküt. A miniszterek még pénteken este visszatértek a fővárosba.

A kormányelnök azonban Sinaiában maradt, hogy elkísérje az uralkodót a sibiui (szibeni) ünnepekre.

Ausztria visszaadja a Habsburgok vagyonát

Az osztrák kormány és a Habsburg-ház közötti tárgyalások eredményre vezettek

Bécsből jelentik: Mint ismeretes, az osztrák kormány részéről Euder, volt kancellár tárgyalásokat folytat a Habsburg-házzal a Habsburg-vagyon visszaadása tekintetében. Hir szerint a meg egyezés küszöbön áll. Eszerint, egyes va-

gyontárgyakat kivéve — amely közt vagyon — mindent visszaadnak. A bécsi Burg s a schönbrunni kastély nem kerülnek vissza a Habsburg-ház birtokaiba. Visszaadják a hitbizományokat, a műkincseket, hét bécsi palotát, öt házat, de nem adják vissza az udvari könyvtárat. A tárgyalások ezenkívül a Habsburg-család kitiltásáról szóló törvény érvénytelenítésére is kiterjednek.

alig volt már, úgy esett oda a megmenekültek mellé a lépcsőre, mint aki mindennel leszámolt. Fehér arcán azonban megkeményedett az elhatározás. Halálos komolyan kérdezte:

— Mondják meg... maguk tudják...

Azok hallgattak.

— Mondja meg, Sándor bácsi, maga mondja meg, aki a barátja volt — kiáltotta vadul és ujjait belenyomta a mellé ült öreg bányász karjába.

Töpke Sándor elfordította a fejét.

— Eredj innét — mordult rá haragosan.

A leány ment. Vissza az aknához.

III.

Estére felhozták őket. Mind a kilencet. És kiterítették sorba a kápolna előtt...

Fejük felett megcsendült a lélekharang.

Veron ott állott a halottak előtt. Szeme tévován járt az arcuk fölött. A magasan álló hold éppen rájuk sütött. Sorba vette mind a kilencet. Aztán lassan újra Richter felé fordult a tekintete. Nézte, nézte sokáig. De semmit se tudott már gondolni. Csak felsikoltott egyszerre, térdreesett, ráborult a halott megtépett, megpörkölt bányász kabátjára és zokogott keservesen. Forrón, bőségesen omlottak a könnyei.

— Tudtam, hogy így veszítlek el... de téged, csak téged szerettelek mindig... — sugta a tépett kabátján és alatta a mozdulatlan szívnek.

Spanyolországban új kormány alakult.

Képünkön balról Samper volt spanyol miniszterelnök, jobbról Gil Robles, a katolikus néppárt vezére, amely párt most három miniszterrel szerepel az új kormányban. A katolikus néppártnak nincsen ugyan többsége a kormányban, de viszonylag Spanyolország leg nagyobb politikai pártja.

Mindenki tudja már, hogy legjobban, legolcsóbban, fest, tisztít

Piața Regina Maria 2.
Str. Crinului (Liliom-u.) 5.
Piața Veneția (Templom-tér) 1.

VÉGH

ruhafestőgyár
ORADEA

Dr Pop Valér elnökletével megkezdődött a görög katolikusok nagygyűlése

Lugoj (Lugos). Saját tud. Szombaton déli 2 órakor érkezett jelentés: Pénteken délután ünnepélyes hangulatban kezdődött meg Lugojon (Lugoson) a görög katolikus népszövetség nagygyűlése. A város fényes fogadtatásban részesítette dr Pop Valér népszövetségi elnököt s a vele érkező elnökségi tagokat. Délután elnökségi gyűlést tartottak, amelyen Pop Valér elnököt és megnyitó beszédében lelkes hangon ismertette a görög katolikus népszövetség nagy jelentőségét. Megállapította, hogy a népszövetség megalakulásakor eltervezett legoptimistább reményeket is felülmúlja a népszövetség mai állapota. Hatalmas, számottevő tényező lett ma már az országban.

Ezután számadások, titkári jelentések kerültek sorra, majd az elnök a kongresszus programját ismertette. A görög katolikus népszövetség 1929-ben alakult és ez az ötödik nagygyűlése. Szombaton reggel 8 órakor istentisztelet volt a katedrálisban. Pop Valér elnök és

Roman Valér államtitkár az egész elnökséggel együtt meggyóntak és a szentmise alatt megáldoztak.

Szombaton délután újabb gyűlést fognak tartani a színházban, ahol a beérkezett jelentéseket fogják felolvasni. Időközben megérkezett már Lugojra Robu iasi püspök és dr Zombory László pápai prelátus, kanonok Bucurestiből. Fiedler István és dr Pacha római katolikus püspökök szombaton délután érkeznek autón Timisoaráról, ahonnan Wegling János apátkanonok és Unterweger Lothár dr pápai kamarás is átutaztak már Lugojra.

Vasárnap reggel a már ismertett program szerint folyik tovább a nagygyűlés, amelyre dr Biró Vencel piarista rendfőnök és Csopothy Lajos timisoarai piarista házfőnök is el fognak utazni. Valerio Valeri pápai nuncius nem fog résztvenni a nagygyűlésen. Távolmaradását meleg szavakkal mentette ki.

MacDonald végleges távozásra kényszerül a szembaja miatt

— Titkolóznak az orvosok —

Londonból jelentik: MacDonaldot pénteken megvizsgálták a leghíresebb szemorvosok. A vizsgálat másfélórát tartott, de orvosi jelentést nem adtak ki róla. Ez a titkolózás általános meglepetést keltett s a jelentés elmaradásából arra következtetnek, hogy a miniszterelnök állapota nem kielégítő.

Ilyen körülmények között egyesek a MacDonald házi orvosához fordultak, hogy megbízható tájékoztatást szerezzenek. A házi orvos azt a választ kapta, hogy a miniszterelnök állapota nem ad okot nyugtalanságra, de tartózkodnia kell minden megerősítéstől.

Pályázati hirdetés

A ditraui (ditrói) egyháztanács az Orotva filiában megüresedő tanítói állásra pályázatot hirdet. Kötelessége az osztatlan iskola vezetése. Javadalma havi 1620 lei. Ehhez járul még némi stóla, amelyért a kisebb kántori teendőket köteles végezni. Pályázat határideje: október 21. Az állás november 1-én elfoglalandó.

Parochia rom. kat. Ditrau, Jud. Ciuc.

Harsányi Lajos

A NEMPURLADÓ KEZÜ KIRALY

(Szent István király életregénye.)

Ara gyönyörű diszkótésben 150 lei.

Kapható: könyvosztályunkban.

Bethlen István gróftól nagy ünneplésben részesítik hávannadik születésnapja alkalmából

Budapestről jelentik: Bethlen István gróf, volt magyar miniszterelnök hétfőn ünnepli 60-ik születésnapját. Ezalkalmából a sajtó már is megkezdte a nagy politikai ünneplését.

A nemzetpolitikai folyóirat, a Magyar Szemle, külön számot adott ki, amelyben Bethlen Istvánt és politikáját, — elsősorban erdélyiségét — és azokat a közéleti viszonyokat ismerteti, amelyekből Bethlen kinőtt s amelyeket Magyarországon megteremtett.

A Bethlenhez közelálló 8 Órai Ujság öt oldalt szentel Bethlennek és részletesen ismerteti multját, tevékenységét, érdemeit.

Az Az Est vezércikkét ír a volt miniszterelnök születésnapja alkalmából. Mély elismeréssel adózik az igazi nagy embernek.

Bethlen 60 évéből — állapítja meg többek között — csak 40 az övé, 20 a történelemé. Husz év óta ő az egyensúlyozó ereje a nemzet életének. Ezt nem lehet tagadni, még ha ismerjük tévedéseit is. Magyarország és Bethlen közös útja e tragikus husz év alatt göröngyös volt, de nem bukott el ez a nagy ember és nem estek sárba azok sem, akik utána mentek.

A Magyarság második vezércikkében foglalkozik Bethlen egyéniségével. A születésnap alkalmát azzal hasonlítja össze, amikor Napoleon Goethevel találkozott s ezt mondta: Voilà, un homme. Mi is azt mondjuk most: Ime, egy férfit!

Gál Sándor, az aranyjubiléumos kántor-tanító

Ezelőtt negyvennyolc esztendővel egyik udvarhelyszéki szép kis faluban, amit akkor Bethlenfalvának neveztek, a római katolikus népiskola termébe új tanító lépett a gyermekek közé. Szépszáll növésű, mosolygó szemű, csengőhangu ifju ember, alig 19 éves, akiről azonban messzi elszállt a jóhir, hogy az akkori sumuleui (csiksomlyói) kántortanítóképzőnek ő volt a legjobb növendéke.

Az ifju kántortanító aztán ott Bethlenfalván (Bethlenfalván) rajongóivá tette maga körül a gyermekeket, a híveket, a plébánosát s összes egyházi és világi felettes hatóságai előtt évről-évre öregbedtek az érdemei. Maga ifju maradt és népét is megifjította az iskola és templom szeretetében. Nagyszerű módszerrel és fölemelő gyöngédséggel vezette rá a gyermekeket az olvasás, számolás és egyéb hasznos tudás titkaira. A templomban is olyan csodás zengéssel szárnyalt az éneke, hogy abból mindenki kiérezte nemcsak a hang szépségét, hanem a megragadó áhitatot is. A bethlenfalvi bucsuünnepnek más falvak előtt is híresek lettek ezekről a zengő énekekről.

Az ifju kántortanítót hat év múlva már az udvarhelyszéki katolikus esperesi kerület egyik legnagyobb községe, a svájci fekvésű, festői környezetű nagy falu: Oroszhegy hívta meg kántortanítójának. És azóta is ott volt, ott folytatta lelkes munkáját az iskoláért és templomért, míg a most kezdődő új tanévben nyugalomba nem vonult. Ez a Gál Sándor kántortanító által 48 év alatt végbevitt kulturtörténelem rövid foglalata. Ő volt, aki 48 év előtt a kis Bethlenfalván, aztán később a nagy Oroszhegyen belekezdett abba a munkába, amivel népét a hitre és a gögösség nélkül való tudásra tanította. Örökéletbe hívó munka ez, akármilyen névtelenül is történt. A tanítványok már nemcsak gyermekek, de apák és anyák is, sőt már igen sokan nagyszülők is. Mindenik a Gál Sándor lelkéből való világossággal néz az életbe és a Gál Sándor lelkéből kapott áhitattal fordítja tekintetét az ég felé.

Gál Sándor különben a templomon és iskolán kívül népét a gazdakörben, a szövetkezetben is tanította és tanítja. Mindkét szervezetnek a falujában ő a vezetője. A megye katolikus tanítókéreinek is ő az elnöke. Amikor még a vármegyének önkormányzati közigazgatása volt, akkor tagja volt a törvényhatósági bizottságnak is. Tehát így a faluján túl, az egész megye megbecsülése övezte. Országosan is megnőtt iránta ez a megbecsülés, amikor az erdélyi római katolikus tanítók őt küldték ki egyik képviselőjükként az egyházmegyei tanács ülésre.

Gyönyörű volt és nagyérdemű a Gál Sándor családi élete is. Minden gyermekét otthonba juttatta, de most még másodvirágzóan is tovább folytatja az utódok sorsáért való küzdő és rendező fáradságot. Három árva unokájának a neveléséhez fogott hozzá. Eddigi szép családi élete során nemcsak a magya gyermekeiről, hanem elhalt testvérei hátramaradottjairól is gondoskodott. Az aranyjubiléumos kántortanító életében az el nem pusztuló, az örökké ragyogó aranyat az ő szíve, az ő szerető jó példamutatása adja.

Gál Sándor a kántortanítói hivataltól nyugalomba vonult. Népe hálással tekint ez alkalommal az ő érdemes alakjára. Mi is a katolikus magyar társadalom nevében köszöntjük őt. Áldja meg a jó Isten a sok jó tanításért, amit eddig adott s áldja meg azért is, amit érdemes életével, önfeláldozó példájával — ezután fog adni.

Kuncz Aladár:

FEKETE KOLOSTOR

Feljegyzések a francia internátságából.

Propaganda kiadás.

Ara gyönyörű amatorkötésben 90 lei és portó.

Kapható az „Erdélyi Lapok” könyvosztályánál.

A satmári mezőgazdasági kiállítás megnyitása

— Meglepő a kiállítás gazdag anyaga —

Satmar. Saját tud. Szombaton délelőtt 10 órakor nyílt meg a Római Kertben a Salmari Mezőgazdasági Kiállítás és Vásár, amelyet az Erdélyi Gazdasági Egyesület a megyei Mezőgazdasági Kamarával karöltve rendezett. A hatóságok és egyházak vezetői már féltízkor összegyűltek s fogadták a megnyitásra érkező hivatalos vendégeket.

Pontban tíz órakor a katonazenekar a Királyhimnuszot intonálta s a főbejáratához érkezett *Gorciniu* államtitkár, akit *Burada*, az Uniunea Agrara igazgatója, *Seseciariu*, az Uniunea elnöke, *Carabela* vezérfelügyelő és *Suciu*, a Cluj-i Mezőgazdasági Kamara elnöke kísért. A vendégeket előbb dr. *Pogaciás* János prefektus üdvözölte, majd pedig *Gorciniu* államtitkár tartotta a megnyitó beszédet. Mindenekelőtt a földművelésügyi miniszter sajnálkozásának adott kifejezést, akit elfoglaltsága a személyes megjelenésben megakadályozott. Ezután vázolta a kiállítás nagy jelentőségét s megállapította, hogy a satmári gazdák, iparosok és kereskedők kötelességüket maradék nélkül teljesítették. Hálás szavakkal emlékezett meg végül az uralkodóról, aki számtalan esetben szóval és tettel kifejezésre juttatta, hogy az ország gazdasági ügyei iránt hozzáértő érdeklődéssel viseltetik. Majd még *Manolescu-Strunga* miniszter érdemeit méltatta és a kiállítást megnyitottnak nyilvánította.

A megnyitás aktusa után a kiállítás megtekintése következett a gyönyörűen feldíszített Római Kertben. A kiállításon szakszerű csoportosításban sorakozik fel a mezőgazdaság, ipar, kereskedelem és a gyümölcsstermelés termékeinek *meglepően gazdag anyaga*.

Első pillanatra nagy feltűnést kelt a „*Hangya*” *Központ*, valamint a *németi* gazdák pompás kollektívája. A város ipari fellendüléséről tanuskodik a két legnagyobb satmári ipartelep: az „*Unio*” R. T. és a *Princ Testvérek* gépgyár, gép-, vagon- és nehézipari legmodernebb gyártmányokban gazdag kiállítása. A terrasszon a *fajbaromfi- és galamb-kiállítás* sokszínűsége és szakszerűsége állítja meg a szemlélőt. A *Kósa-féle* satmári cement- és faárugyár változatos csoportja szintén a legteljesebb elismerést érdemli, ugyancsak az *Első Cserép- és Téglagyár* épületrészlete. Az elektromossági ipart kiválóan képviseli a *Gonda-féle villamossági vállalat*.

A *satmári cserkészek* két igen izléses csoportban mutatják be az örvendően fejlődő cserkészélet érdekességeit.

A *székely kéziipart gyönyörűen* reprezentálja *Katona* Sándor iparművészeti kiállításba is beillő kő- és cserépipari kollektívája, amely-

nek rengeteg bámulója van.

A gazdasági kiállítással egyidőben, a Kovács-fatelepen nyílt meg az *állat-kiállítás*, amely különösen tenyészbikákban, sertésekben és merinói juhokban gazdag, de igen tanulságos a lókiállítás is, amely a tenyészet kiválóságát igazolja.

Az Ujságíró Klubban *Török Bálint* féltizenegy órakor nyitotta meg a baia-marei (nagybányai) és satmári művészek tárlatát, amelynek művészi hatását csak fokozza a pompás virág- és kertészeti kiállítás.

A Dácia kávéházban a butor, néprajzi, szőttes, szőnyeg és székely iparművészeti kiállítás szépségeiben gyönyörködik a látogató közönség. A háziipari csoportban felsorakozott az egész Székelyföld. Sokan megbámulják ezenkívül az avasi román nép háziiparát, valamint a stilszerűen berendezett román szobát.

Tizenkét órakor végül a református gimnáziumban nyitották meg a fényképészeti és turisztikai kiállítást; ezután pedig banket volt a Dacia nagytermében.

Az ASPIRINT vízben kell bevenni!

Igy gyorsabban jut be a vérkeringésbe és a fájdalmak és hüléses megbetegedések elleni küzdelemben gyorsabban is fejti ki közismerten megbízható hatását.

ASPIRIN

A szerb királyi pár tengeri útja Franciaország felé

— Barthou bizik a király francia-hűségében —

Belgrádból jelentik: A jugoszláv királyi pár a cattarói öbölben hajóra szállt és elindult Franciaország felé.

Csütörtökön még úgy volt, hogy Sándor király és felesége Bosznián át Spalatóba utaznak s onnan mennek tovább Marseille felé. Ezt a tervet megváltoztatták.

Jugoszláv lapok élénken foglalkoznak a párizsi utazással s nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy a párizsi közvélemény nagy érdeklődéssel várja a jugoszláv királyi párt.

A korománnyhoz közelálló „*Vreme*” Barthou nyilatkozatát közli. A francia külügyminiszter ebben a nyilatkozatban azt mondja, hogy a királyi pár párizsi tartózkodásának egészen különleges jelentősége van. A jugoszláv uralkodót úgy ismerte meg, mint az adott szó emberét, tehát nem lehet kétség Jugoszlávia lojalitása iránt.

Országos választás Franciaországban, a megyetanácsok újjáalakítására

Nagy erőmérkőzés a politikai pártok között. Harc az önkormányzatért, Elzászban

Párizsból jelentik: Vasárnap, október 7-én kezdődnek meg a közigazgatási választások a megyekörültek tanácsainak újjáalakítására. A tanácstagok feleresze kerül új választás alá. Október 14-én lesznek a pótválasztások. Ezek az úgynevezett „*Departement-parlamentek*” egyébként nem nagyon politikai jelentőségűek.

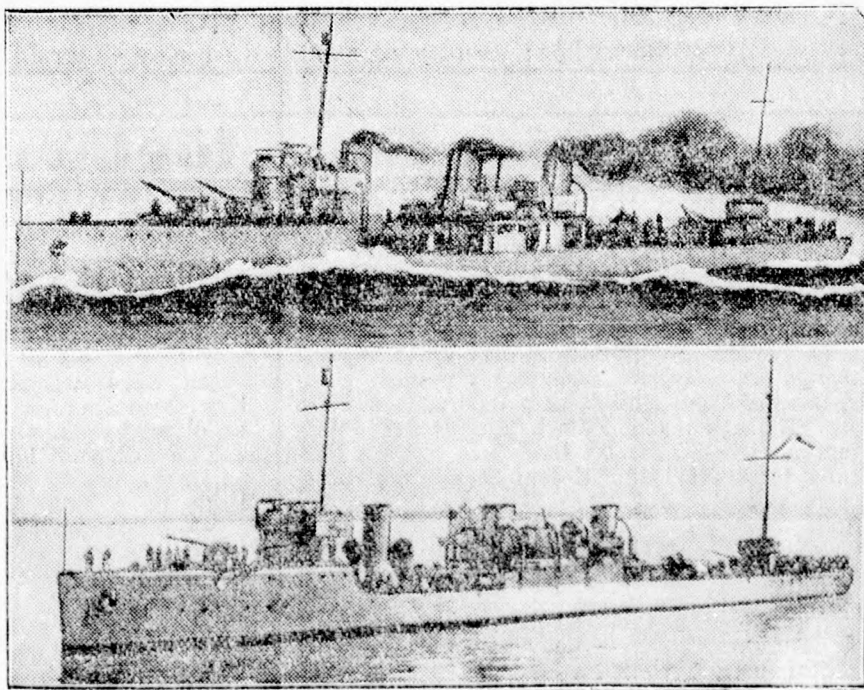
Kizárólag közigazgatási szerepkörük van, s mint ilyenek, a prefekteket ellenőrzik, vagy azoknak a tanácsadó testületeik. Politikai szerepük mindössze annyi, hogy a parlament fel-számának, a szenátusnak a megválasztására is befolyanak. Ezenkívül az 1872. évi törvény szerint az esetben, ha a parlamentet valami önkényuralmi tény gátolja működésében, helyette a megyei tanácsok összesége alkotja a szuverén nemzeti tanácsot.

Franciaország legutóbbi belpolitikai mozgalmassága miatt most már a közigazgatási választások is különös politikai érdeklődés alkalmi lettek. E választások eredményei szerint kívánják lemérni, hogy a Stavisky-ügy és a szociálista-kommunista közös front az országban a pártok helyzetét hogyan módosította. Ezért tehát különösen szenvedélyes párt-agitációk vannak minden megében, s a választási izgalmak mindenütt igen magasra emelkedtek.

Doumergue miniszterelnök legutóbbi két rádióbeszéde is arra irányult, hogy a közigazgatási választásokat a nemzeti kormány pártjai javára befolyásolja, s a választókat a kommunista-szociálista közös fronttól elvonja. Elzászban külön jelentősége van annak, hogy ott a helyi autonómiaért küzdő pártok egy kormánypárttal, mint a szociálista-kommunista közös fronttal szemben állnak. E pártok az úgynevezett „*népfront*” útján Strasbourg és Kolmai tanácsait tartják, s Alsó-Elzász tanácsában is kétharmadnyi többségük van, amely azonban egy szavazatkülönbségen mulik. Az önkormányzati pártok ellen a nemzeti kormány több olyan sértő intézkedést tett, ami miatt az ő összetartásuk a mostani választásokra újból megerősödött.

Sulyos visszaélések Esztországban a Perunak eladott hadihajók körül.

A képünkön látható két hadihajót Peru Esztországtól vásárolta. Később kiderült, hogy a két állam tüzelköltése körül sulyos visszaélések történtek. A vizsgálatok során az eszt alminisztert és Toerwald tábornokot, a vezérkar főnökét hivatali hatalommal való visszaélés miatt elmozdították állásaikból.

Miért nem képviseltette magát az EKE a Kolping forrásavatásán?

Cluj. Saját tud. A múlt hó 9-én forrást avattak a cluji Kolping-fiúk a Bácsatorokban. A szép ünnepségen, amelyre messze vidékről özönlöttek a turisták, dr. Hirschler József prelátus-kanonok végezte a felszentelő szertartást és Bálint József, a Kolping igazgatója mondott ünnepi beszédet.

Nem sokkal ezután cikk jelent meg a *Bihori Turista Club* hivatalos folyóiratában, a Papp Lajos szerkesztésében megjelenő *Turista Élet* 9-10. számában, amely erélyes hangon teszi szóvá, hogy az Erdélyi Kárpát Egyesület nem vett részt a forrásavatáson. Sajnálattal állapítja meg, hogy az „EKE” nem méltatta a Kolping-fiúkat arra, hogy megjelenjenek turistamunkájuk ünneplésén.

Röviddel a cikk megjelenése után híre kelt annak, hogy az EKE megkezdte Oradeán bihori osztályának megszervezését.

Miután sejthető, hogy a támadás és az új akció között titkos összefüggések lehetnek és a két turista egyesület, a régi nagy EKE és BTC között valami összeütközésnek kellett lennie, felkerestük dr. Balogh Ernő marianumi tanárt, az EKE központi főtitkárát, aki a következőkben válaszolt kérdéseinkre.

Az EKE és Kolping között teljes az egyetértés és barátság.

A bácsatoroki forrásavatás időpontja eredetileg szeptember második volt, — mondotta Balogh főtitkár, — erre a terminusra el tudtunk volna menni, azt előjegyzésbe is vettük. Akkor azonban a hatóságok betiltották az ünnepséget. Egy héttel későbbre, amikor csakugyan le is folyt az ünnepség, az EKE-nek már más programja volt előjegyezve. Arról, hogy a második terminusra nem tudtunk elmenni, külön hivatalos átiratban értesítettük a Kolping Legényegylet turista szakosztályát és sajnálkozásunkat fejeztük ki. Az EKE és a Kolping között a legteljesebb egyetértés és barátság uralkodik, közöttük soha semmiféle surlódás nem volt. Így csak félreértés magyarázhatta félre távolmaradásunkat.

— Ez a válaszuk a Turista Élet támadó cikkére is, amelynek nyilvánvalóan nem az a célja, hogy a Kolping munkáját méltassa, hanem egyedül az, hogy az EKE-t üthesse. Ez világosan kitűnik a cikk tipografizálásából is, abból, hogy egyedül a Kárpát Egyesületre vonatkozó részek voltak vastag betűvel szedve.

Miért haragszik a BTC az EKE-re?

— Egyszerű és világos szavakkal élve, az áll ennek a támadásnak háttérben, — folytatta magyarázatát dr. Balogh Ernő, — az EKE és BTC között nemrégiben hosszas tárgyalások folytak egy közös folyóirat kiadására, amely tárgyalások azonban a BTC túlzott és az EKE függetlenségét fenyegető kívánságai miatt eredménytelenek maradtak. Így megmaradtunk hát a magunk folyóirata mellett s a BTC — úgy látszik, — neheztel ránk. Ennek a neheztelésnek kifejezésére azonban nem a legizlésebb formát választja akkor, amikor a Kolping ügyszóhoz hasonlóan ártatlan dolgokat helyez rosszindulatú megvilágításba. A Turista Élet-nek ugyanabban a számában még egy másik kis szurást is tesz az EKE felé, amikor leírja, hogy a Dragan-völgyében aug. 26-án rendezett turista-találkozón, amelyen a BTC 70 és az EKE 150 taggal jelent meg, az EKE az üdvözlőbeszédeken nem vett részt. Ezt külön bekezdésben hangsúlyozza, ami megbocsáthatatlanul rosszízű eljárás akkor, amikor az EKE alelnöke, dr. Tulogy János arra méltatja a lapot, hogy ugyanebbe a számába nagyobb cikket írjon.

Ki az a Györke Márton?

— Hogy miért nem beszélt az EKE a turistatalálkozón? Ennek oka egész egyszerűen egy személyben keresendő. Az EKE alkalmazásában dolgozott sokáig egy bizonyos Györke Márton nevű munkanélküli borbélysegéd, aki nyugtalan, bomlasztó, egyenlenségeket szító, összeférhetetlen természetével már-már odáig juttatta a dolgokat, hogy az EKE csaknem feloszlott. Eppen a Györke hívei voltak azok, akik az egyesületből kitétek akkor, amikor kiderült, hogy az egyesület pénzből 6000 leit nem számolt el.

— Tessék csak nyugodtan följegyezni, —

Szeptember 26-án

EGY
MILLIÓS
NYEREMÉNYT

SORSOLTATOTT KI

A szerencsés számok a következők: 45095
71292 14845 13116 21157 74153 27972
73942 30015 2751 72189 13002 7228 53310

A ROMÁN ÁLLAMI SORSJÁTÉK

alig három év alatt

Egy milliárd és
205.352.000 Leit
sorsolt ki

Mostanáig 30 000.000 leien felüli fizetett ki nyereményt

Banca Ilescu S. A. Cluj

Ott vásároljon sorsjegyet!

Oradeai fiók: Bulevardul Regele Ferdinand 11.

Révész Ernő főelárusító

Iargu-Mures.

Postai szétküldés, diszkréció.

mondta dr. Balogh — és megírni, vállaljuk a felelősséget... Az EKE-ből való kitiltása után a Kolpingba lépett be Györke Márton, de nagyon rövid idő múltán onnan is ki kellett lépnie. Ez a Györke Márton is beszélt a turista-találkozón. Emiatt nem szerepelt az EKE. Az EKE sehol sem beszél, ahol Györke Márton megjelenik. Ha ott lehetünk volna a Kolping forrásavatásán, ott sem beszéltünk volna, mert akkor még Györke Márton ott is szólokolt.

Miért alakul meg az EKE bihori osztálya?

— Ameddig kilátás volt arra, — mondotta dr. Balogh főtitkár, — hogy a legszámottevőbb bihori turistaegységgel, a BTC-vel baráti együtt-

működést tudunk kifejteni, nem erőltettük túlságosan bihori szakosztályunk megszervezését. Most azonban szükségesnek látjuk, hogy a legősibb és legnagyobb turistaegységek, a Kárpát Egyesületnek is legyen külön szakosztálya Oradeán. Alapszabályunk szerint minden olyan helyen alakulhat külön szakosztálya az EKE-nek ahol harminc tagot számlál.

Dr. Balogh Ernő főtitkár a következőkkel fejezte be nyilatkozatát:

— Enn magam a BTC-nek tiszteletbeli tagja vagyok, én mértem fel a mezdai barlangot és térképemet díjmentesen bocsátottam a BTC rendelkezésére. Mostanáig a BTC és EKE között nem is volt semmiféle surlódás, összeütközés. Én a jövőben is a béke és együttműködés híve vagyok.

d. i.

HIREK

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal
Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hóra 70 lel.
Magyarországon: Egész évre 90 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felölsszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
Cíjki szerkesztő: **Dr. Sulyok István**
Cíjki, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.
Csakis válaszbelyeges magánlevelekre válaszolunk.

București valutapiac. Párizs 6.60—6.90, Zürich 32.55—33.40, London 495—510, Newyork 99—110, Brüsszel 23.50—23.80, Milánó 8.65—9.20, Madrid 14—13.60, Amszterdam 67—69, Berlin 38—40, Bécs 23—24, Szófia 1.05—1.20, Prága 4—4.50, Varsó 18.80—19.20, Belgrád 2.20—2.50, Budapest 24—26, Athén 0.80—1.10 lel.

Zürichi zárlat. Párizs 20.20 ötnyelcad, London 14.98 háromnegyed, Newyork 304 háromnyolcad, Brüsszel 71.52 fél, Milánó 26.25 fél, Madrid 41.87 fél, Amszterdam 207.67 fél, Berlin 123.20, Bécs 72.73 — schilling 57.15, Prága 12.79, Varsó 57.92 fél, Belgrád 700, București 305.

Capitol Filmszínház.

Vasárnap, hétfő
Akinai vámpír. Fu Nanchu feltámadása
Vasárnap d. e. 11-kor ifjúság álma.
Heidelbergi diákélet filmen.

Egyházi zene. Az oradeai székesegyházban Vavrincez Mór D-dur miséje kerül előadásra. Graduale: Brosig, Benedicta, Offertorium: Müller, Ave Maria. Változó részek a vatricáni korális szerint.

Elárverezik gróf Wenkheim magyarországi birtokát. Budapestről jelentik: November 3-án elárverezik gróf Wenkheim Pál híres mosonmegyei birtokát, amely nemrég még védett birtok volt. A gróf néhány hét előtt kérte a védelem megszüntetését, mert likvidálni akarja egyre szaporodó adósságait. A birtokon kétféle millió pengő terhe van, kiküldési ára 54 millió pengő. — Itt említjük meg, hogy pénteken árverezték el a tragikus véget ért Péchy Erzsébet szintén nagy birtokát. Ez alkalommal a házassága kerület eladás alá, de az érdeklődés igen lanyha volt, úgyhogy csak néhány kisebb tárgy kelt el.

Baró Apor Gábor lett a bécsi magyar követ. Budapestről jelentik: A kormányzó Nélky Jenő helyébe Apor Gábor bárót nevezte ki Magyarország bécsi követévé.

Irredentizmus vádja alól felmentett papok. Odorheiu (Székelyudvarhely). Saját tud. **András Péter** satumare-márfalvai római katolikus plébános az odaváló csendőrség feljelentette, azzal vádolta őt, hogy május 10-én, a nemzeti ünnep napján nem tartott istentiszteletet s hogy a templomot e napon piros-fehér-zöld virágokkal díszítette fel. Október 4-én tartotta meg a főtárgyalást ez ügyben a helybeli törvényszék, s miután a kihallgatott tanúk éppen a csendőri feljelentés ellenkezőjét igazolták, a törvényszék **András Péter** plébánost jogerősen felmentette. Ugyancsak csendőri feljelentésre indult meg a bűnvádi eljárás **Zoltán Sándor** mártinusi (homoródszentmártoni) unitárius lelkész ellen is, aki azzal volt vádolva, hogy a magyar szülőket arra izgatta, ne adják gyermekeiket az állami iskolába, az unitárius vallásra régebben áttért híveit pedig arra igyekezett rábeszélni, hogy ne térjenek vissza a görög keleti vallásra. A törvényszék az október 4-iki tárgyaláson **Zoltán Sándort** is felmentette. Ez az ítélet is jogerős.

Hönig
Frigyes
HARANG-ONTÓDE
Arad,
Str. Barția 10-21.
Alapítva:
1840.
Telefon: **376.**

Halálozás. Timisoarán özvegy **Kellerné** született **Rabong Anna** hunyt el 89 éves korában. Az elhunytat fia **Keller Miklós dr.**, ismert timisoarai fogorvos és **Keller Mihály**, a szegedi gyufagyár igazgatója gyászolják, továbbá leányai **Keller Mária Bonaventura** iskolanővér és **Szántó Antalné**, gyárigazgató neje; valamint veje **Parche József dr.** nyugalmazott orfoarai (orczyfalvai) körorvos és nagyszámu rokonság. A halottat **Ortisoarára (Orczyfalvára)** szállítják át.

Oradeán Morvai István 33 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap délután 3 órakor megy végbe a Komendáns-réti gyásházánál.

Az oradeai magyar színház ügye befejezés előtt. Oradea város időközi bizottsága szombaton délelőtt tüzte ki napirendre a városi színház régóta vajdó ügyét. Az időközi bizottság hosszas huza-vona után, úgy látszik mégis figyelembe vette a város polgárságának hangulatát, azt az osztatlan szimpátiát, amely **Parlagi Lajos** személye iránt nyilvánult meg, tekintve, hogy a város polgársága egyedül az ő személyében lát erkölcsi és anyagi garanciát, a magyar színház vezetésének ügyében. Az időközi bizottság ugyanis most megbizta **Dr. Bledea László** városi tanácsost, hogy vezesse le a megegyezésre irányuló tárgyalást **Parlagi Lajos** színházvezető és **Halmi Lajos**, a színházi mozi bérletje között. A tárgyalások egyébként már eddigis kedvezően haladtak és **Parlagi**, valamint **Halmi** között kilencvenkilenc százalékban létre is jött a megegyezés. A város időközi bizottsága ennek alapján kedden délelőtt 11 órára halasztotta a magyar színház ügyében a döntést, amely végre kalandos szándékok és törekvések után, valószínűleg a város közönségnek megnyugvására és megelégedésére ér véget. — Az időközi bizottság és **Razilli-Mihály** villamosműi igazgató között félreértésből keletkezett ellentétek elsimultak, az befejezettnek tekinthető.

* **Akinek gyakran fáj a gyomra**, bélműködése renyhe, mája duzzadt, emésztése gyengült, nyelve fehéressárga, étvágya megcsappant, annak a természetes **„Ferenc József”** keserűviz csakhamar szabályozza a székletét, rendbehozza az emésztést, élénkíti a vérkeringést és jó közérzetet teremt.

Magyar birkozó győzelme az európai bajnokság stockholmi versenyén. Stockholmból jelentik: Pénteken este befejezték a szabadtisztu európai birkozóajajknokság döntő küzdelmeit. A légsúlyban első lett a magyar **Lőrincz**; pehelysúlyban **Piklajamaeki** (finn); könnyűsúlyban **Ehrl** (német), kisközépsúlyban **Földeák** (német), nagyközépsúlyban **Johnson** (svéd), kishézsúlyban **Fridell** (svéd), nehézsúlyban **Sjöstet** (svéd). A nemzetek versenyében első Svédország 14 ponttal, második Németország 12 ponttal, harmadik Magyarország 7 ponttal.

Bármilyen könyvrendelést csakis az összeg előzetes beküldése vagy annak utánvételéssel mellélt teljesíthetünk. Az Erdélyi Lapok könyv osztálya.

Letartóztattak egy vegyész-mérnököt, mert a törvényszék épületében inzultált egy ügyvédet. Timisoara. Saját tud. **Schuller József** vegyész-mérnök, a timisoarai állami vegyészeti laboratórium vezetője pénteken délelőtt Aradon, egy törvényszéki tárgyalás után a folyosón tetteleg inzultálta **Dr. Fischer** Ignác aradi ügyvédet. **Schuller** mérnök nővére ellen **Dr. Fischer** ügyvéd egy honoráriumperit vezetett, innen eredt közöttük a tettelegességig fajuló ellentét. Az aradi ügyészség **Schuller** mérnök támadását „hatósági személy elleni támadásnak” minősítette és elrendelte a mérnök letartóztatását. **Schuller** időközben visszautazott Timisoarára, ahol amint megérkezett, a rendőrség letartóztatta, visszavitte Aradra és átadta az ügyészségnek, amely további letartóztatását határozta el.

* **Tömegbetegségek.** Reuma, csusz és isiasz (ülődögzsába) a legelterjedtebb betegségek közé tartoznak. A hivatalos statisztikák szerint különösen reumában szenvednek nagyon sokan. Nevezett betegségek leküzdésénél kitűnően beváltak a **Togal**-tabletták. Több mint 6000 orvos rendkívül elismerően és dicsérettel nyilatkozott a **Togal** hatásáról.

Hárommillió a hadinnyugdíj-hátralék Ciuc (Csik) megyében. Mercurea-Ciuc (Csikszereda). Saját tud. Az itteni Magyar Párt népirodája kérésére kimutatta a pénzügyigazgatóság, hogy a megyei hátralékos hadinnyugdíjak 1934 március elsejéig hárommillió lelt tesznek ki. Ezt a hatalmas összeget az onnan nyert információk szerint bonokban akarja kifizetni a pénzügyi kormány.

Feljegyzések

A magyar nemzeti társadalomkutatás folyóirata a **Társadalomtudomány** körkérdéssel fordult tudós munkatársaihoz a „Liberalizmus és étatizmus” problémáját illetően. Huszonöt vélemény érkezett be: érdekesebbnél érdekesebb hozzászólások ahhoz a nagy kérdéshez, amely ma a világ minden gondolkodó elméjét foglalkoztatja.

A válaszok tulságosan tudományosak ahhoz, hogy napilap hasábjain velük foglalkozni lehessen. Lelket vidító érzés azonban látni azt, hogy Magyarországon a nemzeti és keresztény tábor tanult ifjúsága s egész tudományossága mennyi felkészültséggel s korszerű éleslátással nézi azokat a problémákat, amelyek elé a világot a fejlődés rohama állította.

A hozzászólások között szerepel **Dékány István**-é is, az európai hírű magyar szociológusé.

„...A fejlődés igazi útját mindenképp szervezett elit-alakításban látom — ugyemond — amely új széleskörű társadalom-szemléletben, szolidaritás-érzésben, morális áldozatosságban, őszinte vallásosságban, technikai tudásban, gyakorlatiasságban edzett lesz és korszerűen cselekvőképés. Nem kétséges, hogy ily elit több lesz, mint lassu és tétovázó bürokrácia... A gazdasági- és kulturpolitikai koncepciókat nem pótolja soha egyedül az alkotmányjogi berendezés, a pusztá adminisztráció és a jogpolitikai tervezgetés...”

Mily komoly figyelmeztetés e böles mondatoknak minden szava a számunkra is. Mekkora tévedés azt hinni, hogy egyedül szervezettekkel, szabályzatokkal és előírásokkal boldogulni tudunk, amíg népünk lelke nem itatódik át a hitből erkölcsnek és nemzeti akaratnak új áramával! S amíg ennek az átalakulásnak a munkásai — az erdélyi új szellemi és erkölcsi elit — utat nem tör e teremtő áramok számára!

Ennek az elitnek a lelkét építeni, a meggyőződést egységessé kovácsolni, az akaratát tudással és hittel acélozni: ennél fontosabb hivatása nincsen ma az erdélyi magyar irásnak! (Skin.)

Öt munkás szerencsétlensége egy bucaresti építkezésnél. Bucuresti. Saját tud. A Bulevardul Take Ionescun az Asiguranca Romaneasca palotájának udvarán építkezéseket kezdtek. Péntek este 8 órakor beomlott a kiásott gödör föld fala és maga alá temetett öt munkást. A tűzoltók és mentők hosszas erőfeszítés után kiásták az eltemetett munkásokat, akik közül négyen magyarok. **Szabó Béla**-nak több oldalbordája eltört és belső zúzódásokat is szenvedett. **Mózes Zoltán**nak jobb karja tört el; **Radó György** sérületlenül került elő. Megsérült még egy **Láza Reanu** nevű román munkás és mélyen az omladék alatt rataláltak **Görög János** magyar építőmunkás holttestére. A sérülteket a Floreasca kórházba szállították. **Szabó Béla** építőmunkás felgyógyulásához kevés a remény.

A Központi Katolikus Legényegylet első kulturdélutánjának műsora. A helybeli Központi Katolikus Legényegylet vasárnap délután 5 órai kezdettel rendezte meg első kulturdélutánját, székházának nagytermében. A kulturdélután műsora a következő: 1. Kéler Béla: Vigjáték-nyitány. Zongorán előadja: **Andrási Ede** zenetanár és **Andrássiné Fehér Jolán**. 2. Magyar dalok. Énekli **Szabó Józsefné**. 3. Mecs-versek. Szavalja: **Rácz János**. 4. Műsorszáj: Orosz románca. Popper: Gavotte. Cselőn játsza: **Schmidt Béla**, a Liszt Ferenc Zenekar elnöke. 5. Ófelősega a gyermek cimen előadást tart **Dr. Lestyán Endre** pápai prelátus, plébános, a Legényegylet egyházi elnöke. 6. Lavotta: Szerenád. Quartett. Előadják: **Vasas Nelli**, **Lövinger Ilus**, **Schmidt Béla** és **Andrási Ede**. 7. Sajó és Hacsék tréfák. **Vojnár Kálmán** és **Lakatos Sándortól**. Beléptidij nincs. Városunk egész társadalmát ezuton hívja meg a Központi Katolikus Legényegylet elnöksége.

Csűrös Emilia:
CSILLAGSZÁLLÁS
című könyvében az ifjúsági és gyermekszindarabok, prólogok, alkalmi köszöntők és egyéb alkalmi versek gazdag gyűjteménye található. Megrendelhető az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.
Ara: **60** lel.

SZOBROK

feszületek, rózsafüzérek, plasztikok, szentképek stb. legolcsóbb beszerzési forrása

Oberbauer A. Utóda

Magyarország legrégebbi templomrendező és zászliokészítő vállalata

Budapest, IV. Váci-utca 41. sz.
Alapítási év 1863. Tel. 83-3-44.
70 éves cég.

* A Lápóssy Zeneiskola közleményel. Hegedű- és zongora tanszakra már 5-6 éves gyermekek felvételük. Akadémiai tanfolyamot csak kiváló tehetségű tanulók végezhetnek. Tanórák délelőtti, délutáni és este vannak. A beíratások egész éven át tartanak. Str. Simeon Stefan No. 20. (v. Bethlen-u.)

Oradeán, Kis Szent Teréz templomában, Oradea-Iosiában (Össi-telepen) ma, vasárnap tartják Kis Teréz névünnepeit. Reggel 8 órakor csendes mise, 10 órakor főpapi mise és szentbeszéd, amelyeket Imrik S. Zoltán pápai prelátus, kanonok tart. A szentmisén közös szentáldozás, egésznapos szentségimádás. A szentmise után Kis Szent Teréz erkölcstörténetének előadása. Este 7 órai kezdettel a Mária Társulat tagjai az egyet műkedvelőinek közreműködésével előadják P. Jánosi: Terézia Nővér c. alkalmi színművét. Utána az ifjuság bált rendez a kulturházban. Az előadás ezután is szeretettel meghívja a nagyközönséget.

Uj időközi bizottság a targu-muresi (marosvásárhelyi) Munkakamarában. Saját tud. A cluji Munkakamara ma iktatta be hivatalába a muresmegyei munkakamarai kirendeltség időközi bizottságát. Dr. Pop Gheorghe cluji munkakamarai elnök is leutazott az időközi bizottság eskütelére. Elnökké Boros Viktor banktisztviselőt, tagokká Gombos Viktor magántisztviselőt, Kocsis Márton cipészsegédet, Pop Vasilie vendéglőst, Vlása Gheorghe lakost, Csizsár Lajos építésszt és Bárdi István nyomdászt neveztek ki, akik le is tették az esküt Porubski vármegyei prefektus kezébe.

Rákkutatásra és a lengyel államra hagyta gróf Potoczky 1200 millió vagyonát. Varsóban meghalt gróf Potoczky Jakab és 1200 millió lei értékű vagyonát a lengyel államra, az állami tudószanatóriumra és a rákbetegség gyógy módját kutató intézetre hagyta. Hatvanezer hektár földbirtoka, több palotája és néhány szállodája volt Cannesben, Biaritzban, Párizsban, Juan Les-Pinsben és ezeket a luxuspületeket ezután a tudósvész leküzdésének szolgálatába állítják. Híres műgyűjteményét és könyvtárát a nemzeti múzeumnak és az állami könyvtárnak adományozta a lengyel köztársaság elnöke, amikor a végrendeletéről értesült, a legmagasabb kitüntetés nagykeresztjét adományozta a halálkor gróf Potoczkynek. Az elhunyt grófnak Arad megyében, továbbá Zám és Ilia között nagy erdőbirtokai voltak, amelyeket azonban a kisajátítás előtt, 1920-ban eladott.

London egyheti balesetstatisztikája: huszonkét halott, ezerháromezres sebesült. London utcáin a közúti balesetek tovább szedik áldozataikat. Szeptember utolsóelőtti hetében huszonkét ember vesztette életét autóbalesetben és összeütközés következtében s 1198 ember szenvedett többé-kevésbé súlyos sérüléseket. A legtöbb baleset színhelye London három külvárosa volt.

Megkezdődtek Belgiumban is az őszi hadgyakorlatok.

Lipót belga király jelenlétében zajlanak le Beverloo mezején az őszi belga hadgyakorlatok. Képünkön a király a hadsereg fiatal tisztjeivel beszélget.

Másodszor is megért az őszi barack Oradeán. Az idei gyönyörű ős nemcsak másodszor virágoztatta a gyümölcsöket, de volt idejük a fáknak másodszor is megérlelni a gyümölcsöt. dr. Medvigy Ferenc gyógyszerész ma beküldött szerkesztőségünkbe a második termésen érett barackból, ami dr. Kaczián Kálmán oradeai kitűnő gazda baracktelepén termelt. 36 darab érett meg teljesen. Kisebbség a gyümölcsök, mint rendszeren, de — és ez nagyon érdekes, — sokkal edesebb és zamatosabb.

Elloptak egy képtárat. Fantasztikus tolvajlási eset történt Berlinben, ahol a napokban állították a bíróság elé egy Mussaguli nevű perzsa műkereskedőt, aki, mint felbujtó szerepel egy különös bűnyűben. A vádlott, akit még egyelőre nem sikerült kézrekeríteni, egy Manchen nevű ingatlanügynök volt, aki a perzsa kereskedő megbízásából körmönfont módon egy egész képtárat lopott el. Az ügynök ugyanis tárgyalásba bocsátkozott megbízója nevében egy ismert berlini műkereskedő céggel és annak egész képtárat megvásárolta. A képeket, amelyek között számos ritka értékű műalkotás volt, becsomagoltatta, hajóra szállította, hogy azokat Galatába küldjék. Utóbb kiderült, hogy a furcsa vásárló csekkjei egytől-egyig értéktelenek, a közel 200.000 márka értékű képgyűjteménynek pedig nyoma vesztett. A berlini rendőrség most széleskörű nyomozást indított a szélhámos ügynök kézrekerítésére és a képgyűjtemény felkutatására.

Hirdetmény.

Tárlisoara-i, olaszteleki kórház sorsjegyek húzása most 1935. február 10-re tűzött ki. Csak egy húzás lesz. A már eladott sorsjegyek mind érvényesek. Sorsjegyek eladása folyamatosan van, bizományosok útján is. Érdeklődők forduljanak a Tárlisoara-i kórházbizottsághoz. Főnyeremény 100.000 lei. Egy sorsjegy csak 25 lei. A sorsjegyek árának és 8 lei költségnek előzetes beküldése mellett bárki postán is rendelhet az Unitárius Nőszövetségnél, Odorheiu (Sz.-udvarhely) Str. Pr. Elisabeta 51.

Elbocsátott fűtőházi munkások. Mercurea-Ciuc (Csikszereda). Saját tud. Október 1-ével tizenhét fűtőházi munkást bocsátottak el a petru-rarei (mádéfalvi) CFR fűtőháztól. Az elbocsátottak egytől-egyig magyarok és állásukból való kitételüket nyelvenemtudással indokolják. Egyidejűleg beszédtek tőlük a kedvezményes igazolványaikat is, úgyhogy, akik távolabbra akarnak költözködni, egész jegyet kénytelenek fizetni.

Veszélyes dolog tudományos kutató expedíciót vezetni a Taurus-hegységbe, mint ezt az osztrák Reitschneider Kurt esete bizonyítja. Reitschneider vezetésével még az év elején Kiszsiába indult Strigovsky Walter tanár, Hoffmann Egon festő és Muske Ottó hegymászó. Isztambulban beszerették a szükséges iratokat, a hatóságok ajánló leveleit és így felszerelve megindultak a Taurus-hegység felé. Korábban azonban az ottani műdir előjárója nem engedte őket tovább, hanem elvette műszereiket, fegyvereiket, fényképezőgépeiket, távcsöveiket és behírtönte mind a négy kutatót. Még az osztrák követtség közbelépése sem használta, a szerencsétleneket a legkülönbözőbb módon kínozták s még az azon a vidéken nélkülözhetetlen kinint is megtagadták tőlük. Végre sikerült kiszabadulniuk, de közölték velük, hogy a Taurus-hegység felé nem folytathatják útjukat. A meggyőztört kutatóknak nem is volt ehhez semmi kedvük. Sietve visszatértek Isztambulba.

* Ha fáradt és izgatott, ha a hasban feszülésérzése kínozza és gyakori félelemérzetben szenved, akkor igyék reggelként éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez megszünteti az emésztési zavarok okait, csökkenti a mérges bélgázfejlődést s elhárítja a vértudulásokat. Az emésztőszervek bántalmának több orvostanára elismeri, hogy olyan tüneteknél, amelyek a bélben keletkező mérgek okoznak, a Ferenc József viz kitűnően beválik.

A rendőrségek segédkeznek az adó-behajtásoknál. Bucuresti. Saját tud. A belügyminisztérium közölte a pénzügyminisztériummal, hogy a rendőrközpontok rendeletet kaptak, hogy rendőrközpontok legyenek segítségére az adóközegeknek az államot megillető adó-behajtásában. A pénzügyminiszter ennek értelmében rendeletet adott ki, hogy az adóközegek lépjenek érintkezésbe a rendőrséggel, hogy az törvényes keretek között támogassák őket.

ÉRDEKELT előfizetőinket kérjük, hogy - címváltozásokat - az előző cím egyidejűleg, tőlük a melléklet - legalább 3 nappal előbb - értesítsék velünk közösen, mert csak ez esetben garantálhatjuk új címükre a lapok idejében való megérkezését.

Irástudatlan milliomos. Különös esetben itélkezett a bécsi járásbíró. Egy Polczert nevű rőfőskereskedő panaszt tett régi haragosa, Bromberger Jakab dús gazdag kereskedő ellen, aki állítólag rőpiratot osztogatott a járókelők között és gyalázkodó kifejezésekkel illette Polczert, akinek vevőit magához igyekezett csalogatni. A járásbíró miután megállapította, hogy Bromberger többszörös háztulajdonos és vagyona meghaladja az egymillió schillinget, csodálkozásának adott kifejezést afelőtt, hogy miért vetemedett ilyen eljárásra. A milliomos kereskedő azzal védekezett, hogy analfabéta, sem írni, sem olvasni nem tud és sejtelve sem volt a csomagolópapírosnak szánt rőpcédulák tartalmáról.

Piaci és termény árak:

Timisoara. Búza 400-410, ótengeri 250, új-tengeri, októberi és novemberi szállításra 230, időszerűtől új-tengeri 150, őrlőképes 180, zab 250, árpa 270, tavaszi árpa 320, korpá 205, tökmag 400, muharmag 220, lucernamag kg. 30, löheremag kg. 28, takarmányliszt 240, kismalmi liszt (zsákkal) 620 lei.

Sátmar. Búza 440-450, rozs 315-320, zab 235-240, ótengeri 300-305, új-tengeri 240-245, napraforgó 200-220, árpa 300-310 lei.

Oradea. Búza 420, rozs 340-350, zab 270, árpa 290-300, új-tengeri 200-240, ótengeri 300, korpá 240, napraforgó 180-190, tökmag 360-400, nullás liszt 700, bánáti 740-750, főzöliszt 630-650 lei.

UJ KÖNYVEK

Csávossy Elemér S. J. Örök igazságok. Klasszikus értékű, teljesen kidolgozott lelkigyakorlatok. 320 oldal, öt képmelléklettel. Kartonkötésben 200 lei, vászonkötésben 255 lei és portó.

Pulusz Sámár S. J.: A kereszt királyi útja. Válasz a szenvedés örök problémáira. Ára füzve 80, kötve 110 lei és portó.

Csávossy Elemér S. J.: Egy sir a Duna felett. Egy napjainkban elhunyt vitatáción apaca élete és naplója. Ára füzve 36 lei és portó.

Br. Kraue Anna: Magna Peccatrix. Mária Magdolna világhírű rezenye. Ijjas Antal fordításában. Ára füzve 95 lei, kötve 135 lei és portó.

Ijjas Antal: Szienei Legenda. Regény. Füzve 55 lei, kötve 90 lei és portó.

Huszár Karoly: A Katolikus Akció szociális gondolatai. A világi apostolok vezérkönyve. Ára füzve 100 lei és portó.

Balla Boris: A lélek útjai. Tanulmányok és utijegyzetek. Ára füzve 65 lei és portó.

Gertrud le Fort: A múltból jött pápa. Ára füzve 80 lei és portó.

Csaba Margit: Amit a nagyleánynak tudnia kell. Ára 105 lei és portó.

Dr. Mikos Ferenc: A Quarta-anno gazdasági rendje. Ára füzve 125 lei.

Csávossy Elemér S. J.: „Énekek az Urnak...” (Az Énekek Éneke elmélkedésben). Ára füzve 15 lei.

Kaphatók:
az ERDELYI LAPOK könyvosztályában.

A tökéletes vigasságról

Írta: P. Trefán Leonárd

Két ember méne a perugiai úton Asszizi felé. Meztelen lábaik alatt csikorog, ropog a hó. Rongyos ruhájukat, foltos köntösüket felborzolja a hideg téli szél. A jeges úton borotvált jégszilánkok vagdossák véresre lábaikat. Nem együtt mennek, hanem egymásután. Mindig elmarad az egyik és több lépéssel hátrább követi az elsőt. Azt hinnők, hogy hátul nem tud a kellemetlen út miatt lépést tartani az elsővel. Pedig más az oka késedelmzésének. Félig fagyott lábait teszi bele folyton az első vándor lábnyomába. Így akarja legyőzni a megdermedést... A zord téli táj nem alkalmas költészetre és ábrándozásra. Időnként havas jeget, megfagyott zúzmarát kell lerázni a foltos köntös lógó rongyairól...

— Atyám, én nagyon fázom. Azt hiszem, nem tudom sokáig viselni a gyaloglást és a hideget. Atyám, hát segíts rajtam, hogy el ne jagyjak...

És didereg fogvacogva hátul Leo testvér. Szent Ferenc lelkében pedig meleg dalok zsonganak. A tüzes strófák egymásután szólalnak meg ajkáról.

— Leo testvér, ha a mi testvéreink csodákat művelnének, látást adnának a vaknak, gyógyulást az inasakadtnak és halottakat támasztanának föl: nem ebben áll az igazi vigasság.

A félig fagyott, didergő vándor hallgatja hátul a naiv éneket. Szemeit Szent Ferencre emeli és mintha kezdene könnyebbé lenni az út.

— Ó, Leo testvér, ha a mi testvéreink tudnának minden tudományt, ismernék a világ összes nyelveit, betekintést nyerhetnének a szívek titkaiba és jövődőlő képességgel bírnának, jegyezd föl, hogy nem ebben áll a tökéletes vigasság.

Néhány pillanatnyi csönd. A szent dalnok elhallgat. Leo testvér már nem didereg. Szíve olvadozni kezd. És a világ álmodozó szent dalnoka folytatja tovább:

— Ó, testvérem, Isten kedves báránykája, ha a mi atyáinkfiai az angyalok nyelvén tudnának beszélni és tudnák megmagyarázni a teremtt világ összes titkait, csillagok járását, fűvek erejét, ha mind ismernék a föld elrejtett összes kincseit, jól jegyezd meg, hogy ebben sem áll a tökéletes vigasság.

Leo testvér lelkét, elméjét, szent csodálkozás járja át. Mintha ragyogó sugárözönt látna Szent Ferenc feje körül. Szívét nagy sóvárgás fogja el és szent kíváncsiság járja át egész valóját. És megkérdezi féltéken:

— Atyám, a jó Isten szerelmére kérlek, mondd meg, hogy miben áll az igazi öröm és boldogság?

A hóval fődött tájra ünnepélyes szent csönd borul. Szent Ferenc az egész szenvedő világot látja maga előtt. Az egész boldogságot kereső embervilágot. És mintha minden szívbe akarná beénekelni dalát, a boldogság ígét, szól ünnepélyesen:

— Mikor pedig hidegtől, éhségtől elgyötörve megérkezünk a Porciunkula klastrom ka-

pujához és bebocsátást kérünk és a kapustestvér megkérdi, hogy kik vagytok ti? és mi azt feleljük, hogy ketten testvéreitek közül, ő pedig ránk sem néz, hanem azt mondja, hogy csalók vagytok és nem testvéreink és nem bocsát be, hanem ott fázódunk és éhezünk egész éjszakán, ha mi az elutasítást föl sem vesszük, türelmesen, szó nélkül elviseljük, csufolódását szívesen fogadjuk: ő, Leo testvér, ebben van az igazi, a tökéletes boldogság. És ha mi ismét zörgetünk, éhségtől, hidegtől elgyötörtén az Ur nevében bebocsátásért könyörgünk, s erre a kapus kijön és ököllel, majd furkós bottal támad

SZURET UTAN

Most vigyázz: amott a csend közelget.
Lépteit felrázzák a fagyos berket
s kincseit földre hullajtja
a lomb.

Várj! A völgyben még felkacag egy gyermek.
S a hegytetőn már kábult ködbe dermed
a hang.

Hallod? A prés most utolsóit csikordul
s a mult nyár fanyar könnyeként kicsordul
a must.

Nézd! Színeit szétszórta már október:
kármin, arany, bronz, okker és cinóber
a táj.

Lásd: a tarló is hullt levéltől tarka
s a fákra fehér köntösét takarta
a dér.

Figyelj! A nap most lebukik az égről.
S a színörvénybe szédült messzeségből
még utójára felzokog
a nyár.

FODOR VIOLA.

Hires emberek életkora

— Legtovább a hadvezérek éltek —

Érdekes kimutatást állított össze egy német statisztikus arról, hogy mily hosszú ideig élnek a hires emberek. Statisztikájában figyelmen kívül hagyta a nem természetes halállal kimultakat.

E statisztika szerint az államférfiak és nagy uralkodók közül többen értek el magas életkort. Gróf Mirabeau, a francia forradalom híres alakja csupán 42 évet élt, Lorenz Magnifico 43-at, az iljabb Pitt 47-et, II. Konrád német császár 49-et, II. Frigyes, a nagy Hohenzstaufer csak 56-ot, V. Karoly 58-at, Cromwell és II. Ferdinánd német császár 59-et, I. Miksa 60-at, de Washington már 67 évet élt, az idősebb Pitt 70 éves korában halt meg, II. Fülöp spanyol király 71 évet élt, a Habsburg-ház megalapítója, Habsburgi Rudolf 75 éves korában halt meg. Nagy Frigyes porosz király pedig 74 éves korában hunyt el. Az angol államférfi, Disraeli Benjámín, épügy, mint Medici Cosimo 75 éves kort ért el, Augustus római császár 76 éves korában halt meg, Bismarck 83 évet élt, Talleyrand 84, Ferenc József 85, Metternich pedig 86 éves korában halt meg.

A nagy hadvezérek közül csak egy halt meg egészen fiatalon és pedig Nagy Sándor macedon király 32 éves korában. Napoleon 51 évet ért el, Condé 65 éves korában halt meg. Márius, éppenúgy, mint a német Gneisenau 71 éves kort ért el. Marlborough 72, a Habsburgok két nagy hadvezére, Jenő herceg s Laudon 73 éves korukban haltak meg, Alba herceg 74 évet élt, Blücher pedig 76-ig, Bernadotte 80 éves korában halt meg, Wellington, a „vasherceg” pedig 83 éves korában. Xenophon, a híres görög hadvezér 86 évet élt, Moltke pedig 91-ig. Őt csak Radetzky érte túl, aki 92 évet élt és Wrangel tábornok, aki 93 éves korában halt meg. Előkelő helyet foglal el ezen a listán Hindenburg tábornagy is, aki ismeretesen 87

ránk és elkerget minket, ha mi mindezt Jézusunk drága kinszenvedésére gondolva, vidám örömmel tűrjük el, ebben van az igazi öröm és tökéletes vigasság...

Még a téli égbolt ragyogó csillagai is ámulva hallgatták a boldogság himnuszát. Az önelgyőzés, nyomorúság, szenvedés, kereszt evangéliumát. Mikor az ég öröme száll le a megbocsátó ember vérző szívébe. Szent Ferenc a szenvedő emberek, fájó szívek legjobb és leghűségesebb barátja. Megoldja a legnehezebb kérdéseket. A betegség, fájás, szegénység, megbocsátás és béke kérdését. Ő találta meg az élet mély-séges összhangját. Szemei előtt az egész világ és minden ember tavaszban és folytonos nap-sütésben áll. Nem ismer más életelt, mint azt, hogy segítsen, vigasztaljon és hogy valamit mindenkinek adjon. Szent Ferenc a jókedv és öröm tengerén vitorlázik és így minden szenvedése öröme változik. És az emberek minden sóhaját, jajszavát, könnyét, örömmé akarja át cserélni.

Ez a világfelfogás érthetetlennek látszik. A Leo testvérral folytatott párbeszéd szédületes mélységeket tár fel. Ezért van annyira szükségünk Szent Ferenc lelkiségének megismerésére. Értsük meg tehát, hogy az önelgyőzés Istennek legnagyobb ajándéka. A tökéletes öröm, boldogság és vigasság fogalmát csak az tudja megismerni, akinek Jézus szerelméért a testi, vagy lelki megnyomorítás valóságos élvezetté lesz. Perugia és Asszizi között Leo testvérenek meg rövidült az út. Hőt sugárzott ki a jég, lázát lett a fagy. A farkasordító decemberi éjszaka zordsága megváltozott. Így vetít fényesomót az emberek gyötördéseire, fájdalmaira és szenvedéseire Szent Ferenc. Ennek a fényesomónak leg-hatásosabb, legforróbb gyógyító sugara, minden fájdalomnak és keserűségnek egyetlen gyógy-szere ez: megszeretni a szenvedést!

Szeresse meg tél fagya a tavaszt, koromsötét éjjel a világos nappalt, keserűség az édeset, halál az életet. Ez az igazi törvény és igazság. Megszeretni a szenvedést! Lelkek emelkedése a kereszt magasságába, Krisztus szívéhez. És hálat adni az élet nagy próbáért.

És lemosolyog az Ég, a szenvedő ember-világra.

éves korában halt meg. Görgey, Kossuth 90 éven felül éltek.

A tudósok is szép életkor értek meg. Paracelsus 48 éves korában halt meg és a fiatalon elhalt filozófusok közé számítható még Descartes, aki 53 évet élt. Már Hegel 61 éves lett, Aristoteles 62 és Aquinói Szent Tamás 69 éves korában hunyt el. Leibnitz, Linné és Kopernikus elérték a hetvenet. Schopenhauer, a pesszimizmus apostola pedig 72 éves korában halt meg. Commenius és Galilei 78 évesek lettek. Kant pedig 79 éves korában halt meg. Plato 82 évet élt. Newton 84-ig, Mommsen 86, Albertus Magnus 87, Humboldt 89, Leopold von Ranke 91 éves okrában halt meg.

A költők már rosszabbul állanak. Byron csak 36 évet élt, Schiller 45, Molière és Vergilius 51, Shakespeare és Lessing 52, Dante 56, Dickens s Horatius 57. Racine pedig 59 éves kort ért el. Hatvanéves korban halt meg Scott, Brentano 64, Milton 65, Cervantes és az idősebb Dumas 68 éves korában halt meg. Andersen, Rabelais és Petrarca elérték a hetvenedik életévet, a zifjabb Dumas pedig 71 éves korában hunyt el. Euripides 74, Corneille 78, Calderon 81 éves volt. Goethe és Victor Hugo 83 évesek lettek. Őket felülmutta Voltaire, aki 84 évet élt és Sophokles, aki 96 éves korában halt meg.

Hosszu életűek a hírneves festők is. Közülük csupán Raffael halt meg 37 éves korában. Correggio 40 éves korában, van Dyck 42 éves korában halt meg. Holbein és Dürer már 57 évet éltek. Velasquez 61, Rembrandt, Rubens és Boticeili 63 évet éltek, Leonardó da Vinci 67, Lenbach 68 évet élt. Michelangelo 89 és Tizian 99 éves korában halt meg.

A híres zeneszerzők éltek aránylag legrövidebb ideig. Schubert már 31 éves korában halt meg és a legidősebb a híres zeneszerzők közül Haydn lett, aki 77 évet élt.

Dr P. Boros Fortunat

ÉN URAM,
ÉN ISTENEM

Imakönyv férfiak részére

Ara félvászonkötésben 30 lei

egészvászonkötésben 40 lei

Kapható: könyvosztályunknál.

A „csuszola“

Írta: tokaji Oláh Béla

Vitéz kapitány úr Verpeléthy (de eadem) — a harmadik század nagyhatalmu parancsnoka — hirtelen felugrott a századiroda tintapecsétes íróasztalától. Rövid, könnyű kardját felcsatolta és fűrgén kilépett a folyosóra.

— Report, rek sőt! — üdvözölte ugyanezen magasztos pillanatban őrmester úr Domokos, de olyan félelmetes oroszán basszusban, hogy a „Pavillon-kaszárnya“ legelszántabb poloskái is idegessé váltak, kaptak a rémületől és fejvesztve csoportosították át hadállásaikat a bakapokrok enyhén meleg redőiből jól védett búvóhelyekre.

A századrapport titokzatos szertartásához kivezényelt „császári és királyi rezedaszalak“ a rezesorru vén „zupás“ vezényszavára olyan tisztelgést vágnak ki, hogy a fényesre pucovált fegyverszék csakugy csattognak a kerges bakatényerek alatt. Előbb a „szolgálatosok“ jelentését fogadja a parancsnok, majd pedig ifjabb Csendes Sándor közvitézre kerül a sor. A tatárképi, izmos legény — aki „civil“-ben hortobágyi csikósbojtár és hajdunádvari születés — a mindenható „fősriff“ rendelkezéseinek katonás szemmelartása mellett következőképpen jelent:

— Hér hokmány, itt bicege hozzám ajpár csuszola...

Egyáltalán nem utközünk meg azon, ha a nyájas olvasó egyetlen szót sem ért ebből a furcsa hangzású, pogány idiomából. Vitéz kapitány úr Verpeléthy azonban a szolgálati évek hosszú során át nagyszerűen betanult a cs. és kir. osztrák-magyar nyelvbe s tolmács nélkül is tisztában volt vele, miképp „infanterist Csendes“ — ha véletlenül svábnak születik, nem pedig hortobágyi magyar anya virágokertjéből palántálták volna át a kaszárnyatalajba — pontosan így adná le a szolgálati mondókáját: „Herr Hauptmann, ich bitte gehorsamst ein Par Schuh-Sohle“. Ami magyarul annyit jelent, hogy a derék közvitéznek igen sürgősen egy pár bakancstalpra vagy égető szüksége.

No, mindegy! Ha már a „kriksz-krakszminiszter“ — értsd Reichskriegsminister — a német szolgálati nyelv kérdésében nem hajlandó engedni a „hatvanhét“-ből a „negyvennyolc“ javára, — hát bizony, a szegény magyar baka úgy segít magán, ahogyan lehet. Nem is esik e miatt semmi baj. Imé, a kapitány úr is igen nyájasan szól a fzes „hopták“-ban álló legényhez:

— Azt a keserves nemjót annak a lopótökmájú bundás fejednek — hát neked mindig „extrawurst“ kell?!

Persze, ezt Vitéz Kapitány úr sokkal körülmenyesebben és hangzatosabban megcifrázta, majd pedig folytatta vala, illetéknéppen:

— Hiszen csak a mult héten kértél és kaptál három napi „ellőgniság“-ot — (értsd: „Erlaubnischein“-t, vagyis a helyőrség területének elhagyására is feljogosító szolgálatmentességi engedélyt) — most meg már „csuszolát“ akarsz, te zsvány?! Őrmester! Nekem ilyen indokolatlan kérelmekkel többé ne merje raportra rendelni az embereket, mert különben — őrmester ide, őrmester oda — kendet is megvasaltatom!!

A század legénysége előtt, ilyen tekintélyromboló kijelentések alkalmazását ugyan szigorúan tiltja a „dinereglama“ — őrmester úr Domokos azonban már külön viharokat is átélt huszonöt kemény esztendőknél alatta. Most sem „rezonérozik“ tehát, hanem szemrebbetés nélkül nyugodtan mondja ki a szinte fellebbezhetetlen szolgálatvezetői „verdikt“-et:

— Alássan jelentem: személetes meggyőződésből kifolyó „üsmérvek“ szempontyából állapototam meg, miképp infanterist Csendesnek úgön rossz kondíciójában leledzik az bakkancsbéli mibenlitéle...

Eme szerfőlött szabályszerűen kipallérozott „ténymegállapítás“ maradék nélkül való szabafossága a század nagy urát is nyomban lefegyverezi.

— Mutasd a lábadat! — rival a legényre. Ifjabb Csendes Sándor „kértájk“-ot csinál és szorgalmatos emelgetésekkel helyezi közszemlére hátsó végtagjait. Szó, ami szó: a látvány sármalmas. A nem is oly régen még vadonatu sárgaságukban büszkélkedő, somfejű szegekkel „kiteremtettzett“ kincstári börtalpak dicsőségének márcsak emléke él...

— Mi történt ezzel, te égetnivaló? Hiszen alig négy hete kaptál új bakancstalpat! — harsog a kapitány botránykozó hangja.

— Az „ellőgniság“ miatt vagyok — válaszol kurtán a kivallatás alá vont lezény.

— Te! Értelmesebben beszélj, mert a sapkammal váglak agyon, mint egy dongólegyet...

— Hér hokmány, itt verd ide hozzám, (értsd: ich melde gehorsam) — folytatja töredelmes vallomását a fiú — az úgy vót, hogy a háromnapos „ellőgniság“ alatt kerek számba ippegségel száz kilométert maséroztam...

— Aztán merre csavarogtál? — Otthon vótam a falumba, Hajdunádvaron...

— Mit kerestél ott, te tekerző? Hiszen min-

den pereputtyod esztendők óta a Hortobágyon lakik...

— Rozi viget mentem.

— Ki az a Rozi?

— Gyűrűs mátkapárom vót...

— „Vót!“ No és mostmár nem az?

— Nem lehetséges továbbat, merhogy behozták úköt az egyetemi ispotályba...

— Őket?! Kiket?

— Rozit, meg a gyerekit.

— Hát az is vót nékie?

— Lett!

— Kítől?

— Az „hütös“ urától. Merhogy miutától fogvást én itt a császár úfelségit szögáalom — Julcsa néném addig sündörgött, amiglen híremtuttom nélkül firhe' atta a kovácsot, aki ugyan vin is, löcsaláb is, meg ábrázatra is úgön pocsik szerzet, de sok fődét csaklított össze a paraszti renden livő szegényebb nípektül...

— Beszélte vele? Mármint a kovácsal...

— Nem beszéltem instállom.

— Megütöted?

— Aztat se tettem. Elvigezte helyettem a guta. Búvirú ember vót. Sokat ett'itt; oszt' eccer-csak hótton tanálták az álló mellett.

Egy barna köpenykés, buta cserebogár betévedt a századrajon folyosójára s riadt röpködéssel keres most kiutat az apró emberek tragédiájának pallaszó levegőjéből Isten szépséges szabadege alá. Különbén néma a csönd. A legények mozdulatlan figurája úgy tűnik fel, mint szalás ciprusok sötét sorfala valamely rég elhagyott, szomorúan kifosztott öreg temetőben. Vitéz kapitány úr Verpeléthy is hallgatagon bámul a semmibe. A csalódott szív titkolt fájdalomának hervasztó szele őt is megérinti. Mäskor a raport csak percekig tart, de most folytatja a kérdészködést:

— No, mi történt aztán?

— Rozit, a temetés után a gyerekekkel együtt behozták az ispotályba. Mán én nem is tanáltam otthon, merhogy nagy búbanatomnak miatta rögvést nékivágtam a Hortobágyon.

— Gyalogszerrel, te?

— Ugy én instállom. De igen sebesen kocogtam, hogy még idejibe' elírjek a „hídivásárra“. Ott oszt' eladtam a „Tündért“ — mámmint a harmadfü kancacsikómat, akit hátulúnak, a magam számára neveltam. Szíp, kosorru Nóniuszfajta vót. Száz pengőforintokat adott írte az izmaélita...

— Aztán nagyot mulattál a csárdában, ugy-e?

— Nem én, intsálom. Csak csupán két iccnyit szittam a búfelejtőből, azut' tüstint hazamaéroltam ide a „Babilony“-kaszárnyába.

— Hát a többi pénzzel mit tettél, fiam?

kérdi a kapitány atyáskodó, őszinte részvétellel. Infanterist Alexander Csendes azonban, mintha megnémult volna. Kínlódik, nagyoká nyel, veritékeznek, fészeng. Végre nagy pironkodásoknak közepette ilyesmit dadog:

— Alázatosan jelentem... kilencvennyóc pengőforintokat Rozinak vittem bé az ispotályba... hogy ne legyik olyan ágrúszakadt, se ú, se „kifattý“ ha az orvas urak hazaengedik a faluba... Mer' az a disztó kovács, még a halála előtt, minden fődjeit valami céda asszonyszemlyre íratta, akivel balkezen ílt egész falu csúfjára... Rozi nem hibás, instállom — csak az a vin ígetnivaló Julcsa néném tette földönfutó szerencsétlen kódussá... mátkapárja megrontóvá... árva gyermekek özvegyanyává...

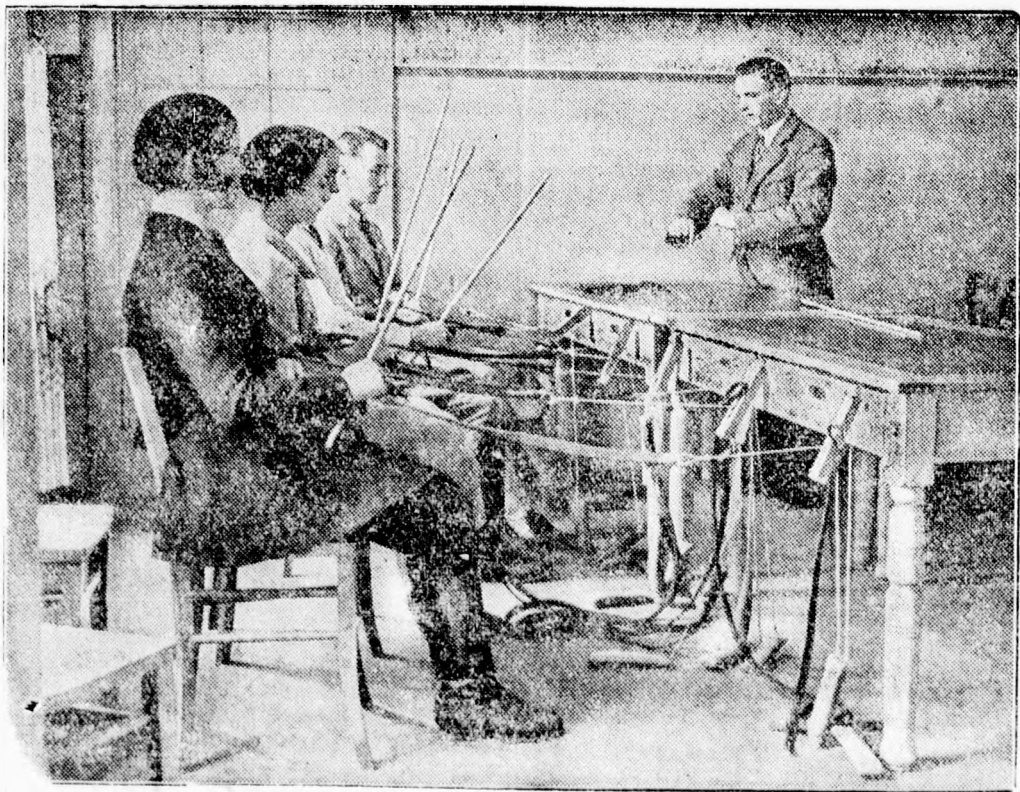
Nem kell talán mondanom sem, hogy ifjabb Csendes Sándor aznap megkapta a „csuszolát“. Méghozzá nem is a századraktárból, hanem — a kapitány úr külön parancsára — az „ögmentációs magazin“-ból, ahol a legféltettebb kincseket marcona zupás őrmesterek hét lakat alatt őrzik vala. Másnap pedig, egyebek között arról szóltott a zászlóalj-parancs, hogy soronkívül közvitézből őrvezetővé lépett elő...

Az eset után kétszer sem pendült meg a kassa a hajdusági határban és máris híre járt, hogy ifju Csendes Sándor, aki ama híres „Dob Erdő“ kopár kösziklái között járta a hadak küzdelmes útját — arany vitézségi éremmel és egy csokor tűzpiros vérvirággal balmellén, a szíve tájékán — nagysereg vitézeknek rendjén — bévonult a Mennybéli Nagykáderhez...

Nagyhortobágy-pusztán azóta kicsirázott daliszép sugárhajtásba szökcent, ki is tereblyesedett az új legenda... Estenden, pompázatos nyaratszákán körfésűs öreg pásztorok így regélnek:

— Amikor pediglen Sandri tágra nyitotta lehunyt halottszemét, hát — imé — nagy fényesíget látott, aki az Ur felséges ábrázatúrú ragyogott le rá. Mosolygott körülötte minden. Az angyalok kara gyönyörűsége szent íneket énekel. A Mi Urunk Ur Jézus Krisztus pediglen felemelkedék vala nagyikessigü trónusárú, szentsíges kebelire ölelte a pusztá gyermekit. A maga — áldott sebeknek miatta virezó — kezével átadott nékie egy pár vadonatu, bársönypuha talpu szattyanbúrból remekelt mennybéli bakkancsot, aki olyan pehelykönnyű, hogy még az bárányfellegeken is sétálghat Sandri. Azúta rendrejárja a finyes csillagokat. Minden kisablakon letekint, a rozmaringvirágos nádudvari kis portára, oszt' mosolyogva gyönyörködik soha meg nem ölelt, örökkéig tartó özvegysigre vinnit asszonyába... Meg a szíp leginyfijába, aki nemis az övé. De ú Isten szent kegyelmiből magáénak tartja, érezi...

Lehetséges volna? Hiszem és vallom: igen!

Lóhajtási szakiskola Berlinben.

A napokban nyílt meg egy igen érdekes iskola Berlinben, ahol a lóval való szakszerű bánásmódot tanulják. Képünkön elméletileg oktatják a növendékeket a helyes gyeplő kezelésre, az élő állatokkal való gyaakorlás csak később következik.

A tétova Ausztrián keresztül

Bécs, szeptember havában.

A gyermekkorából mindenki emlékszik arra a különös látványra, amit táncoló párok nyújtanak, ha bedugott füllel néztük őket. Ez a látvány jut lépten-nyomon a szemlélődő utasnak eszébe, ha mostanában Ausztrián keresztül vezet útja s osztrák emberekkel hozza össze a sors.

Ezek a rokonszenves s nyájas emberek, akiket sajátosan egyszerű és közvetlen emberiség jellemez, ma láthatatlan szálakon mozognak, s a zenét, amelynek ütemeire szívük dobban, nem hallja avatatlan fül.

Aki az osztrák lélek titkát meg akarja fejteni, hiába beszél régi barátokkal, háborús bajtársakkal, lapemberekkel, vonatbéli ismerősökkel, a taxisofőrrel, vagy éppen hivatalos személyiségekkel. A válasz, amit kap, vagy azt mondja, hogy ma semmit sem lehet tudni, vagy pedig szenvedelmesen síkra száll azért a lobogóért, amelyet az illető követ. Eszerint hallani fog véleményeket, hogy a mai kormány nemcsak a hatalom eszközeivel uralkodik, hanem a meggyőzés erővel tartja össze az osztrák nép nagy többségét, hogy a nemzeti-szociálistáknak győzelmét nem lehet megállítani s az Anschluss csak idő kérdése és olyat is, hogy az osztrák szociáldemokrácia nem halt meg, csak aluszik s nincs messze az idő, amikor újra ébredezni fog.

Az érzések hullámoznak s tapogatózva keresik az utat. Tegnap valamennyi könyvkereskedés s trafik kirakata tele volt Habsburgképekkel. Néhány nap alatt ezek a változatos sorozatok szinte nyomtalanul eltűntek s most Seipel és Dollfuss levelezőlapok kerültek előtérbe. Ha a belvárosnak valamelyik kirakata előtt csoportosulás támad, egészen bizonyos, Dollfuss kancellár legújabb portréja előtt tolong meghatottan a közönség. Némán megállnak az emberek, mintha templomban volnának. Nem egy közülük gyors kis keresztet vet. Bizonyosan imát mondott a kistermetű államférfi üdvösségéért, akiben nagy és merész gondolatok szárnyaltak: az isteni rend és béke országát akarta megteremteni hazájának földjén példaképül s az elveszett császári hatalom helyébe új erkölcsi hatalomnak.

*

Ausztria ebben az esztendőben is erősen érezte a politikai bizonytalanságnak következményeit s főleg azt a feszült viszonyt, amelyben Németországgal van. Ezer márka nagy pénz s csak nagyon gazdag ember toldhatja meg ezzel az összeggel nyaralásának egyéb költségeit. Ez a borsos útlelillel Németország felől ma is fennáll. A fürdőkön, a vonatokon ez erősen megérződik, különösen a tiroli részeken, amelyek főként a német idegenforgalomból élnek. Egyedül a salzburgi ünnepi játékok nem érezték meg a viharos időt: volt nap, amikor 714 autót számoltak össze a Sigismund-téren. Ezt egészen illetékes helyről tudom: a Kék libához címzett vendégfogadó öreg portásától, aki személyesen számolta meg az ablakból az autókat...

A vonatokon az ember így jobban szemügyre veheti a közönséget.

Lehet, hogy véletlen, de mostanában inkább öreg, szárazarcu emberek utaznak. Gazdagok, akik nem törődnek semmivel, csak a maguk kényelmével és szórakozásaival. Vénkisasszonyok, akik nyilván egész esztendőkön át erre az útra spóroltak s ettől nem tudja semmiféle veszedelem visszatartani őket. A fiatalok csak a városok körül virágoznak: rövid kirándulásokra indulnak, néhány állomásnyi utat tesznek meg meztelen térdekkel, nagy hátizsákokkal. Olyan ez, mint a házak ablakában a virág, amely egy-kettőre eltűnik az ember szemé elől.

A hosszú úton Bécs és Innsbruck között a narmadosztályú fülkében az ablakok mellett két világ nézett egymással farkasszemet.

Az egyik, természetesen szemben a menőiránynak, természetes bécsi hölgy, aki Budapestről jön rokonslátogatóból. A szemében derű s illog, orcáin finom rézveretek jelennek meg.

A másik sovány, szikár ember. Porosz akcentussal beszél s Athénből jön, ahol textilgépeket szerelt fel gyárának megbízásából.

Természetesen vita folyik közöttük. A természetes asszonyág lesújtó véleményrel van mindenről, ami Németországgal kapcsolatos. A férfi óvatos s csak igen általános kijelentéseket kockáztat meg. A „nich” és a „net” sűrűn váltogatják egymást.

Odakünn a rohanó tájban szénagyűjtés folyik. A boglyákat mindenütt kerékpárok támasztják körül. A rétek és a falvak között lépten-nyomon látni biciklis-legényeket és leányokat, amint vállavetett fagereblével karikáznak. Félreértések elkerülése végett: ezek nem a falusi élet gyönyöreivel kacérkodó nyaralók, hanem hamisítatlan falusiak. A kerékpár az egész világon újjászületésének éveit éli. Ahogyan a rádió világszerte új népszerűséget szerzett a gramofonnak, azonnál a mindenfelé épülő autoutak alkalmat adtak a közönségnek, hogy újra felfedezzék a kerékpár célszerűségét és hasznosságát.

*

A vonaton véletlenül találkozom régi külföldi ismerőssel. Az illető jelentős szerepet visz a külföldi németiség szellemi életében. Allandóan úton van tizenkét ország német szigetei között. Tudom, hogy a nemzetközi német élet minden tényezőjét jól ismeri s nem kételkedem abban, hogy amit mond, személyes élményen alapszik.

A német-osztrák problémáról beszélgetünk, mint mindenki, aki ezen a vonalon jár, Salzburg és München táján.

Amit elbeszél, érdekes és tanulságos:

„Néhány héttel a merénylet előtt, találkoztam Dollfussal. Mélyszégyes, szent meggyőződés sugárzott ennek a férfiúnak a szemeiből. Én nem vagyok mindenáron és minden körülmények között az Anschluss ellensége — mondotta keményen a szemem közé nézve. — De síkra szállhatok-e ezért ma, amikor odaát annyi minden történik az ellen, ami nekem az én hitem szerint szent és drága? Higyje el, nehéz harcolni kell nekem itt mindennap megvívnom... S amikor ezt mondotta, a mellére mutatott, ahol az ő tiszta német szíve dobogott...”

„A véletlen úgy akarta — folytatta érdekes útitársam elbeszélését, — hogy rövid idő múlva Hitlerrel is találkozhattam. Arról a szörnyű csapásról beszéltem neki, amit a külföldi németek számára ez a testvérharc jelent. A német kancellár komolyan s fájdalmas hangszállal beszélt erről a kérdésről. Én nem akarom mindenáron és minden körülmények között az Anschlusst, de abba nem nyugodhatunk bele, hogy a német Ausztria Németország ellen csináljon politikát — mondotta keményen s hozzátette: higgye el, nem könnyű a mi számunkra az a helyzet, amelyben ma Ausztriával vagyunk... S ugyanazt a nagy lelkitűst láttam ennek a férfiúnak a szemeiben is, amelyről nemrégiben Dollfuss beszélt előttem...”

„Lássá, ez ma a német-osztrák helyzet képe...”

*

Ennek a német helyzetnek a képével másutt is találkozok az útas. A búbajos salzburgi városházának azon az oldalán, amely a Salzach hidjára néz, magasan az átjáró kapu fölött, emléktáblát helyeztek el. Ennek a táblának az írását nem könnyű elolvasni, mert a nagy forgalom miatt a kapu közelében nehéz megállani, távolról pedig nem könnyű kibetűzni a tábla írásának sűrű sorait. Megérdemli azonban a fáradságot, mert igen érdekes események emlékeit őrzik.

Ez áll rajta aranybetűkkel:

„A népszavazásnál, amely 1921 május hó 29-én folyt le, Salzburg tartományban, 98.546 szavazásra jogosult polgár szavazott a Németországhoz való csatlakozás mellett és 871 ellen. Abban a megingathatatlan reményben, hogy a német haza elveszett egységének helyreállítását ki fogjuk küzdeni, állítottuk ezt a táblát 1925 nyarán. A városi tanács.”

Ebben az időben Seipel kancellár állott

Ausztria ügyeinek élén. A katolikus egyháznak prelátusa, aki német politikáját ebbe a mondatba foglalta össze: Semmit Németország ellen, mindent Németországgal együtt...

Furesán hatnak ezek a sorok éppen Salzburgban, ahonnan néhány kilométer az osztrák-német határ, ott pedig mostanában a vámhivatalok s a határrendőrségek bámulatos tevékenységet fejtenek ki, hogy az útasnak minél keservesebbé és minél emlékezetesebbé tegyék ezt a határátlépést.

Az innsbrucki állomáson vidám s hangos társaság rajzik a szembenálló vonat körül. Alacsony fekete emberek. Elénk taglejtéssel beszélnek. A férfiak arca borotvált, vagy fekete szakált viselnek. A nőknek fekete és kerek a szemük s az ajkukat már kora reggel vérpirosra festették. Olaszok.

Egészen bizonyos, hogy ártatlan útitársaság, amely csak szórakozni akar s tanulni. Bizonyos, nem politikáról beszélnek s nem politikából utaznak. Mégis, ma minden hangosabban kiejtett szavuk, minden mozdulatuk sajátos politikai ízt kap. A derék tiroliaknak elsőtétül az arcuk, amint a vonatok ablakaiban könyökölve nézik ezt a hangos délszaki életet. Itt is, ott is összenéznek az emberek s megjegyzéseket mormolnak egymásnak, vagy a maguk szöke szakállába. Ez nemcsak az az ösztönös ellenszenv, amit a lassú beszédű emberfajták a hadaró nyelvűekkel szemben mindig éreznek. Abban a közvetlenségben s a természetük szerint való otthonosságban, ahogyan ezek az olaszok az innsbrucki állomás perronján mozognak, tejet isznak, gyümölcsöt válogatnak, cukrot rágsálnak — ezeknek a csendes járású tiroli embereknek a szemében szimbolummá válnak, amely a multnak minden kellemetlen emlékét felébreszti... Der Welsch!...

Az olaszok vonata hirtelen megindul. A lennálló, akik nem vették tudomásul a kalauz morózus figyelmeztetéseit, hangos kiáltózással ugrálnak fel a lépcsőkre s a kép, amelyről most szólottunk, eltűnik.

Egészen bizonyos azonban, hogy a vonatokban, amelyek innen mindenfelé indulnak, most mindenütt arról folyik a beszéd, hogy mit akarnak tulajdonképpen az olaszok Ausztriával s hogy szabad-e az osztrákoknak olasz politikát csinálni?!...

*

Nappal edes őszi a meleg. Éjjel pedig kutyahideg. Bőségesen alkalma nyílt mindenkinek, hogy az esti benyomások fölött egész éjszaka töprengjen. A hidegtől senki sem tud aludni s ezen kabátok és pokrócok sem segítenek. Reggelre a sok gondtól őszbeborult a hegyek feje. Havazott.

Egész természetesnek találtam, hogy szeptember közepén nem fűtik a vonatokat s inkább azon a balszerencsén elmélkedtem, hogy ezt az első hideg őszi éjszakát éppen a vonaton s éppen a tiroli hegyek között kellett eltöltenem.

Azzal a kedélyes közvetlenséggel, amelyet az osztrák vonatokon minden idegen kötelezőnek érez a maga számára, reggel a kalauznak jelentettem, hogy bizony erősen hideg volt az éjszaka.

„Csak ezt az egy kocsit nem tudtuk fűteni — mondja jegyvizsgálat közben az öblösbeszédű Herr Schaffner, — de az elébekapcsolt román kocsinak nincsen villanyos fűtőszereke...”

Kevés vígasz volt a számomra, hogy a bucuresti kirándulótársaság, amely ezen a külön kocsin Párizsba utazott, éppen úgy fázott, mint mi s mérgesen elmélkedtem a véletlennek gonosz játékán, amely még a tiroli hegyek között is eszébejuttatja az embernek, hogy a kisebbek keserű kenyerét eszi...

Dr. Sulyok István.

CSAPO LAJOS FIA

kizárólagos papiszabósa

Satumare, Str. Ștefan Cel Mare No. 7.

Készít: reveranda, habitus, cimada és mindentéle papi ruhákat. Vidéki megrendeléseket próba nélkül is *telelősséggel* pontosan. Csuha-fele szabás. — Elsőrendű munka. — Alapítva 1897 ben.

Üdvözöllek erdélyi polgár!

...Erdélyi hegyek visszhangozzák a vonat ke-
rekeinek zakatolását...

...Erdélyben utazni mindig élmény volt szá-
momra, akinék látását — félig-meddig átölel
lévén — tul az Ermellék szőlődombjain
lárasztották az erdélyi hegyek... De mondom,
valami különös titokzatosság érzetével, valami
furecs szorongás-félével, csodáráváró szemekkel
jártam mindig regés Erdélyország regényes föld-
jét. Így kerestem mindig az erdélyi embert. Az
erdélyi szót. Erdély lélegzetvételét és szívdo-
bát. Erdély lelkét, amely itt él valahol, rejtve
és titokzatos szépségek között — mint az áldott,
tisztá hegyi források.

És mindig vittem magammal valamit.
Valami emberien megnyugtatót, valami
szépet.

Néha csak egy szót, csak egy mozdulatot.
Valami derűset, vagy furescán szomorút.
Egy kis darabot — Erdély lelkéből...

Őszvégi kora délután van. Robog a vonatom
visszhangzó hegyek közt... Erdély sokszínű pa-
norámája szinesedik a vonatablakára. Szinesedik
— sötétzöldtől az okker-sárgáig, sötét barnától
a cinóbervörösre — hegyek martján, sziklás me-
redélyen, lankás folyók mentén és tarolt mező-
kön...

Kifárasztott az út. Almos vagyok és törődött.
Cigaretára gyujtok és a szükreszabott füledt
kis fülkéből kilépek a vasuti kocsi folyosójára.
Nyújtózkodok és kinyitok az ablakon. Az-
tán visszahuzódok megint, mert erősen vág a
szél és a nap sárga fénye — olyan mint a jó-
szagu, csurgatott méz — már nem melegít, csak
disznek van odattúzve, őszi hegyek fölött, az őszi
fák közé... Így bámulom az erdélyi tájat és így
hallom meg a gyermek szavát. A gyermek szá-
vát, aki ott áll a szomszéd ablaknál, az édesapja
mellett és lelkendezve élvezi az utazás örömeit.
A váltakozó színes panorámát. És csodálkozó
szemekkel nézi a szénfekete, csavartszaru mo-
numentális bivalyokat, ahogy lomhán elnyulva
kérődnek a mezőn, arrább pedig a megriasztott
nyulat, amint lecsapott fülekkel, ijedten iszkol
a bokrok közé. Játékos kedvvel bucsut int a bak-
ternek is, aki piros zászlóval áll az apró kis ör-
ház előtt, amely hervadt és fonnyadt lombu fák
közé húzódik meg a töltés mentén. A gyermek
azt hiszem, hét éves lehet. Később meg tudom,
hogy Péterkének hívják. Csinosan van felöltöz-
tetve, haja „nagyosan” feloldalt választva, nyak-
kendőjének csokra pedig nyilván az anyuka
gondos és szerető kezét dicséri. Édesapja — így
első tekintetre — tisztviselőnek, vagy tanárnak
látszik, de az sincs kizárva, hogy kereskedő.
„Benszülött” erdélyi tájszóval beszél, mert azt
mondja: „Öste lesz, mire hazaérünk...”

A gyermeknek széles homloka van és dí-
barna szemei csillognak, amikor beszél, vagy
kérdés valamit... En akkor leszek főképpen fi-
gyelmes, amikor azt mondja:

— Apukám, én éhes vagyok...

— Jól van — feleli az édesapja — mingyárt
kapsz enni, de hogy mondd románul, hogy éhes
vagyok, fiam? — és komolyan nézi a gyermeket.

— Am foame — feleli szinte gondolkozás
nélkül.

— Na és most halijam németül, hogy mou-
dod?

— Ich bin — mondja a gyermek és keresi a
szót. — Ich.. Ich bin hungriq, Papa.

— Gut. Sehr gut — feleli az apja és büszkén
mosolyog. — És mit szeretnél enni?

— Gyümölcsöt — feleli tétevézés nélkül

— Hogy mondd németül? Most meglátom,
hogy elfelejtetted-e? Na... Na, már látom, hogy
nem fogod tudni. O-betűvel kezdődik... Megmond-
jam...?

— Nem, nem! Már eszembe jutott! Obst! Ich
bitte Obst, Papa...

— Und wie sagst du das rumänisch?

— Fructel

— Jól van, látom, hogy nem felejtetted el.

Körtét vagy szőlőt akarsz enni?

— Szőlőt, apukám.

— Hogy mondd románul?

— Tudom. Várjai csak. Strugi! Struguril! —
kiáltja örvendezve, hogy megtalálta a szót és
tapsol örömben. — Stru-guri — mondja szóta-
golva, mintegy saját magának, nehogy elfelejtse.
— És hogy mondd németül?

A gyermek hosszasan gondolkozik, míg vé-
gül szinte ijedten kiböki:

— Ezt elfelejtettem... — és szomorúan, re-
ménytelenül bámul maga elé...

— Dehogyan felejtetted. Gondolkozzál rajta.
Csak az a baj, hogy nem szeretsz gondolkozni.

De a gyermek már nem is figyel oda. V
látszik meguntta ezt a játékot. Kibámul a vonat-
ablakán és közben talán el is felejtí, hogy szőlő-
t kért enni, mert elszórakozik megint a váltá-
kozó tájon és azt mondja mosolyogva:

— Nézd apukám, bar!... Kőfehér báránycák...
Jaj milyen sok van!

Az édesapja ránéz és nagyon komolyan azt
mondja neki:

— Most nem erről van szó. Hogy hívják a
szőlőt németül? Na várj csak. Segítek. Hátha ki-
talárod. Hogy hívják a szabót, aki szembe lakik
velünk?

A gyermek kacag és hirtelen rávágja:

— Traub bácsi! Tudom már apukám! Trau-
be! A szőlő, az Traube! Ich bitte Traube...

— Trauben! — javítja ki az édesapja és meg-
elégedve nézi a gyereket. — Na látođ, hogy tud-
od, csak gondolkozni kell. Most már adok szőlőt
— és előveszi a paktáskát...

...Egy férfi áll mellettük, rajtam kívül, aki
végighallgatja a különös társalgást. Az nem állja
meg szó nélkül és megkérdezi mostan:

— Az ég szerelmére! Minek kinozza így, ezt
a kis gyereket?

Az apa — aki mondom tanárnak, vagy tiszt-
viselőnek látszik, de kereskedő is lehetne —
magnézi a kérdezőt és miközben szőlőt ad a
gyermek kezébe, azt mondja nagyon halkán és
nagyon komolyan:

— Nézze kérem, Erdélyben élünk. Itt romá-
nok, magyarok és németek laknak. Én azt aka-
rom, hogy az én fiam megtanulja ezt a három
nyelvet. Mind a háromra szüksége lesz az élet-
ben és számtalanszor zavarba jöhet, ha egyiket
is nem fogja tudni. Hogy keres majd állást és
hogy kap kenyeret, hogyha nem értik meg? Hogy
beszél majd a munkaadójával és hogy fog be-

STADLER FRIEDA:

VALAKI VÁR ENGEM

A legérdekesebb, legmodernebb leány-
könyv, amely megmutatja, mire gon-
dolt az Ur, amikor ez a fogalom
megszületett: a fiatal leány.
Amateur-kötés, 148 oldal
Ára 70 lei
és portó.

II

Kapható

az „Erdélyi Lapok” könyvosztályánál.

...Mi a munkásaival? Látja kérem, most mind
a három nyelvet játszva megtanulja és higgye
el nekem, hogy hasznát fogja venni. Es, ha nem
fog részesevni, az idegen nyelvre, akkor is úgy
illik, hogy megértse azt. Hiszen Erdélyben él,
románok és németek között. Az én fiam erdélyi
polgár lesz. Ugye, Péterke?! — és szerető apa
közzel simogatta meg Péterke buksiját...

A vonat robogott s én ott álltam mellettük,
a vasuti kocsi folyosóján. Ott álltam mellettük
és meghatottan néztem őt, Péterkét. Az erdélyi
polgárt. Néztem bizakodva és reménykedve. Hit-
tel és meleg szeretettel. És arra gondoltam, hogy
az ő élete talán különb, nyugodtabb és szebb
lesz a mi életünkénél. Szébb és boldogabb lesz az
ő élete, aki egy tisztultabb kor, tisztultabb em-
bere lehet! Szerettem volna megölelni és biz-
tatni egy kicsit, hogy higgye azt, amit én már
nem tudok hinni... Hogy higgyen Erdély lelkében
és szeresse Erdélyt...

...Ekkor jött be az egyenruhás kalauz. Amin'
elhaladt mellett, azt kérdeztem tőle:

— Mondja, kalauz úr, kapok csatlakozást?

Csak egy pillanatil nézett rám. Aztán szó
nélkül tovább ment. Utána bámultam. A máso-
dik fülkéből visszafordult megint:

— N'am injeles! — Nem órtttem — mondta
és megkérdezte az utasoktól: — Cine sa urcat?
— Ki szállott fel?

Egy pillanat alatt nagyon kiégtém és szomo-
rú lettem végtelenül... De tekintetem megint Pé-
terkére tévedt, Péterkére, aki ott állt a vonatab-
lakában, majszolta a szőlőt és mosolyogva nézte
ezt a százsorszép erdélyi tájat... És szíven min-
den melegével, lelkem minden szeretetével azt
mondtam magamban:

— Üdvözöllek, erdélyi polgár!...

Böltehv László

PHÖNIX

Életbiztosító Társaság

Központi igazgatóság: WIEN

Alapított 1882. évben.

Teljesen belizetett alaptőke 4.000.000 osztr. schilling

Engedélyezve Romániában 1929. aug. 14-én. Bejegyezve a Bu-
karesti Kereskedelmi és Iparkamaránál 689—Soc. 1931. sz. alatt.

Romániai igazgatóság: București, Piața C. A. Rosetti 4
Erdélyrészi " Cluj, str. N. Iorga 16.

A társaság működési területe: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia,
Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Ma-
gyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz,
Törökország.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás.

A legszebb ajándék a

PHÖNIX-KÖTVÉNY

Mert ezzel

gondoskodik saját magáról, feleségéről és gyermekeiről,
pénzét a legnagyobb biztonsággal, gyümölcsözőtően helyezi el
és a jövő gondjaitól megszabadultan munkaerejét jobban
használhatja.

A missziók területén

— Részletek egy utinaplóból —

Irt: Bangha Béla S. J.

A nagy magyar jezsuita atya ez év tavaszán és nyarán bejárta Argentína, Brazília és még egy néhány délamerikai állam magyar telepét, ahol két másik társával missziókat tartott olyan helyeken is, ahol talán még magyar hírhírdetők nem is jártak. Elményeit külön munkában fogja kiadni, amelyre már most felhívjuk olvasóink figyelmét. Tegnapi közöttük P. Bangha egy szabad előadásának rövid kivonatát, a délamerikai magyarokról. Alábbi írása részlet a készülő utinaplóból. Szerk.

Corpus (Misiones), június 25.

Hosszú út: kedden délutántól egészen csütörtök reggelig egyfolytában vasuton ülünk. Ekkora vasutazással Budapesttől Amsterdamiig el lehetne jutni.

Ahogy állandóan észak felé haladunk, egyre enyhébb lesz a hőmérséklet, egyre több a délszaki, helyesebben: az észak-szaki növény, a banán, a narancs és mandarin. Egész narancs- és mandarinerdők. A vasuti kocsi ablakait a tél ellenére bátran nyitva lehet hagyni. A melegebb időjárásal együtt persze megjelennek az északi országrészek kellemetlen utitársai is, a szunyogok, a moszkító. A háló-kocsi ajtajára ki is van ragasztva a hirdetés, hogy aki akar, kérhet a kalauztól szunyogháló.

Végre harmadnap reggel Posadasba, Misiones kormányzósági terület székhelyére érünk. Nevét a terület a régi jezsuita redukcióktól kapta. A községek majdnem mind a régi redukciók romjai körül épültek s azoknak a nevével viselik: Apostoles, S. Tomé, S. Ignacio, Encarnación, S. Javier, S. Ana, Corpus (a Corpus Christi rövidítése), Loreta stb. Odatúl, a Paranáfolyam tulsó partján, már a mai Paraguy állam területén, valamint Brazíliában a Felső-Paraná (Alto Paraná) balpartján megint tovább folytatódnak ezek a régi missziós telepek. Akkoriban ez a terület mind egységesen spanyol uralom alatt állott; az akkori Paraguy messze túlterjedt az enevü mai állam területén.

Ma ezen a hatalmas földdarabon szegény, betegvéri indiánok élnek, az egykor megtört, ám aztán magukra maradt guarani-törzs maradvékai, de argentinai spanyolok s európai telepesek is vannak köztük. A guaranik kávébarna bőrtől s tompánézű, nem éppen kellemes arckifejezéstől élesen elüt a „fehér” ember egész megjelenését, bár közte is akad elég degenerált. A lakosság a spanyol mellett a guaranit beszéli, sőt inkább ezt, mint amazt.

Szegény indiánok közt csaknem egyhetes itt tartózkodásom idején alig láttam igazán jókedvű, meglegedett arcot. Valami szomorúság s lemondó alázat borong valamennyinek a tekintetén. Mintha tudnák, szegények, hogy halálraítelt faj fiai, akiknek régóta kiveszett volna már az irmagjuk is, ha annak idején a missziósok meg nem könyörülnek rajtuk, le nem hajolnak hozzájuk s meg nem nevelik őket. De a hírhírdetők rég elmentek, elűzte őket a spanyol kormány féltékenysége s azóta az indiánoknak nincs védelmezőjük s nevelőjük, aki ezeket a nagy gyermekeket tovább gondozná. Rettenetes betegségek gyötrik őket, kevesen érik meg a 40—50 esztendő. Piszokban, szegénységben élnek, erejüket az alkohol s a vérhaj sorvasztja, ez az ősi amerikai betegség, amely Európába is az újvilágból került át. Talán a levegő is teszi, ez a bársonyos, balzsamos, simogatón lágy és édes levegő, de amelynek ki tudja, milyen lépten-nyomon, milyen örület s milyen világromlás és népölő vak-ság az úgynevezett felvilágosodás, amely Egyház nélkül, hit és kereszténység nélkül akart a népek közt civilizációt teremteni. Nem véve figyelembe, hogy ezek a népek — gyermekek, amint hogy a legmagasabb állagcivilizáció országaiiban is a tömegek jókora része gyermek

és mindig is gyermek marad, amely sohasem lesz hivatva arra, hogy az örök elveket eldöntse és meghatározza, amelyeken morálnak, népnevelésnek és társadalmi strukturának épülnie kell. Primitív emberkének többségi határozatától, kortesfogásuktól és politikai jelszavaktól tenni függővé egy-egy nép fejlődésének irányvonalait, kárhuzatos babona. Igaz, hogy az ellenkező véletl is rossz és kárhuzatos és éppen ezeknek a szerencsétlen indiánoknak a sorsa a tanúság arra, mennyi bajt okozhat az állami abszolutizmus is, amely mindenkorra tönkretette és megnyomorította őket. Valami belső hiány és tehetetlenség van az emberi kormányzat minden formájában: sem az abszolutizmus, sem a tulzó demokratizmus nem jó, ha csak egy felsőbb értékrendszerből nem kölcsönöz erőt és szilárdtságot, irányt és célt, elvet és törvényt. Egy értékrendszerből, amely emberi szeszélyektől független és magasabb érvényű.

Posadas, Misiones főhelye, a territorium déli csücskén, csinos és igyekvő kis város, 25—30.000 lakossal. Itt székel a gubernador, a buenos-airesi kormány képviselője. A városka valamikor egyszerű katonai őrhely volt, amely a Paraná mellett az országhatárt vigyázta Paraguy felé. Valamelyik bolond kormányzat eszébe jutott, hogy összefogatta a kiseprűzésre itélt, nem-kivánatos nőzeményeket s ide telepítette őket, a katonai őrhely mellé. A mai posadasiak nagyrésze nem is sejtí, milyen furcsa őstől származik.

A misionesi rengetegben.

Posadasban két derék magyar várt: Tóth János gazda, meg a keresztkomája, Virág Péter, gyimesföldi származású fiatal székely asztalos. Egész napjukba került, hogy értünk jönjenek. Mert Posadastól befelé, Misiones területén már nincs vasut s Corpus, ahol vagy 40 magyar család lakik, innen még csaknem 100 kilométernyire fekszik. De milyen száz kilométernyire! Uram, Teremtőm, hűen utak! Ilyen gödrök, ilyen bukkanók-zökkenők! És ilyen sár, ilyen ragadós, szappanosan csúszós, vörös sár!

Tóth bácsi beszéli, hogy mikor ő közel 33 évvel ezelőtt a feleségével és apró gyermekeivel Brazíliából ide átjött, itt még ilyen utak sem voltak. Csak sűrű erdő, átvágtalan vadbozót. Eppen csak a régi utak szélén felrakott, alig látható köttölések jelezték az egykori „jezsuita utak” helyét, amelyeket százötven év óta rég benőtt a gaz és a cserje. A maga birtokához, amelyet az államtól első ízben kapott, Tóth János meg maga vágta az utat az erdőn keresztül, baltával, csákánnyal, fűrészszel. Ma is ezen az uton jár a házából a „Plazára”, a „város” központjába. Ma már persze autón, ahogy értünk is a saját autóján jött be Posadasba. Mesterien kezeli a gépet; az öreg Old-mobil dacosan ugyan és rugdalózva, de engedelmeskedik a veszprémi gazda kezének.

Eleinte, Candeláriáig („Gyertyaszentelő-falva”) szép egyenesben haladunk. Innen aztán mind változatosabb a táj e egyre gödrösebbek az utak. Hol vad sziklák fölött vágatunk el, hol majd a csontjainkat törjük össze, hol sáros vízzel teli, mély gödrökbe rohanunk alá, úgy-hogy a fejünk ütődik az autó tetefébe. Mert sietni kell ám: amodatúl, a „bőre mögött”, ahogy Tóth bácsi mondja, már szakad az eső és ha megkésünk, egyszerűen úgy megdagad az a patak, amelyen autóstul kell keresztülgázolnunk, hogy még ott is ragadhatunk.

Ahogy autónk északkeleti irányban haladva, egyre mélyebben szalad bele ebbe a különös országrészbe, mindig szebb és változatosabb lesz a vidék. Most már vége az örökös síkságnak, erdős, hegyes vidékre érünk. Kellemesen hullámos, lankás tájra, amely Zalára vagy Vas megyére emlékeztetne, ha nem lenne a talaja teljességgel vörös, szinte sötétvörös, amelytől aztán annál élesebben üt el a növényzetnek eleven, szinte csillogóan teli és buja zöldje. S ha nem akadna meg a szemünk lépten-nyomon olyan részleteken, amelyek tökéletesen eltérnek az otthon megszokott faunától-flórától. Micsoda furcsa fák, bokrok, virágok, micsoda szokatlan színű és alakú bogarak, lepkek, madarak! Egész erdő, amelynek a lombja, virága lila- és rózsaszínű, akárcsak nálunk az orgonabokor virága; majd széles, szakadozott levelű banánbokrok sora, narancs-ligetek, amelyek alatt lomposan, nyugalmas kenyelemmel eszegeti a sárból a narancsot egy szabadjára eresztett csacsi. Igazi csacsi: meg akkor se tér ki az utból, amikor az autó már szinte a hátát horzsolja neki; csak az utolsó pillanatban vágat el ügyetlen ügesséssel, de akkor is ott van a foga közt a fölkapott narancs... Aztán ezek a karsú, hosszútűsű, nagyfarkú, bóbításfejű tilineső-madarak, amelyekre tilos löni, mert kitűnő rovarpusztítók. Skarlátvörös lepkek s nagyszárnú, hosszútűsű, karsú vaddarazsak. Rajokban, 400—500-ával repülő papagájok, amelyekről részket minden gazda, mert nagy kárt tesznek a vetésben. Amott meg — jaj, rossz odanezni is — vagy 50—60 döggkeselyű, amint a réten egy-egy elhullott lónak a testen lakomáznak...

A községek elég ritkásan következnek egymásután, minden órai autózás után alig akad egy. Azok is inkább szétszórt tanyák, amelyeknek a közepén van valahol a „Plaza” (a tér), azon a bolt, a posta, az iskola, esetleg templom. Esetleg, mondom, mert a jezsuiták elűzése óta itt rendes lelkipásztorkodás sokáig nem volt. Csak újabban tesznek nagy és elismeréseméltó erőfeszítéseket a steyli nemet atyák, hogy a vidéken a pasztoráció intézményét kiépítsék. Valóságos missziós munkát kell újra végezniök, hogy visszanyerjék az eleven kereszténységnek a szinte már pogányságba vesztett nemzedéket.

Van azért nyoma a multnak is. A redukciók körtornelékei közé egyszer-kétszer az esztendőben messze földről összesereglenek a hivek. Loyolai Szent Ignác napja itt hagyományosan búcsúnapp; zarándokok ezrei vetődnek ilyenkor össze a romok között. Gyertyákat gyújtanak a beomlott templomok kövei közt s imádkoznak, énekelnek ott, ahol valamikor a páterek igehírdetése hangzott.

A megtért indiánok maradványai még megőrizték a redukciók korából néhány szép és épületes szokást. Így ha pappal találkozunk, odaállnak eléje, szólanul összeteszik a kezüket a mellükön, mintha imádkoznának s úgy várják, míg a pap áldást ad rájuk. Akkor keresztet vetnek és szépen tovább mennek... Vajjon sejtí-e bennem ez a feketeszemű, barnakapű indián, ez a halkszavú indián nő, amint élelem áll és áldásomat kéri, sejtí-e bennem annak a rendnek a tagját, amelynek az ő népe a létet a megmaradását, az emberibb létrendbe való felszállását köszönheti?

Száguldás közben figyelem a mongolarcu, erős polacsontú magyart, ahogy előttem a volánnál ül s minden autóversenyzőt megszegeyítő bravurral ugorja át vagy kerülgeti a réttentő útnak veszedelmes pontjait. A kocsi fara a sikos uton folyton az árok felé kívánczik, de ő ügyesen kiparirozza az elkanyarodást s közben vidám szóval nógatja a kocsiját, akárcsak odahaza tehette legénykorában a lóvan a veszprémmegyei Bársonyos határában. „No ne ficánkolj már! — biztatja az autót, anélkül, hogy a pipáját egy percig is kivenné szájából. — Ugy ficánkolsz, ebadta, mint a megabrakolt paripa! Jobbra-balra dülöngsz

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZALLÓ

Budapest IV. Egyetem-utca 5. (A belváros központjában).

100 modern kényelmes szoba. Líttek. Hideg-meleg tolyóvíz. Központi

tűtés. Az étterem és kávéházban minden este szalonzene.

Az Erzsébet-pincében equipincér rendszer — Menü: 1.60 P.

S Z A B Ó I M R E

tulajdonos

"Amor Sanctus"

Szent Szeretet Könyve
Középkori himnuszok
latinul és magyarul.

Fordította és magyarázta:
Babits Mihály

*

Gyönyörű amatőr kötés, ára 230 lei.

Kapható: könyvosztályunkban.

pedig a borovjcskát nem te ittad meg, hanem a gazdád! Egy-egy nehéz helyen, ahol igen meredeken kell fölfelé szaladni, vagy nagyon „hertelen” lefelé szállni. Tóth bácsi sebes vágatás közben is egy pillanatra el-elereszti a volánt, amúgy „vaszprimiesen” belenedvez a tenyerébe és aztán „Rajta no, a Jézus nevében” szóval merészen nekiszóktat a nehéz részletnek. Le-lehunyam a szemem s pillanatnyilag úgy érzem, valahol „Vaszprim-megyiben” járunk. De mikor aztán megint nagyokat ugrik velem az autó, felrezenek: nem, ilyen gödrök még „Vaszprimmegyiben” sincsenek! Nyisztor kolléga pedig jóakaróan figyelmeztet, amikor szólók: „Csak a nyelvére vigyázzon, Péter, hogy el ne harapja”. Megfogadom a tanácsot s a veszedelmes helyeken hallgatok, mint a csuka.

Tóth bácsi nem félti a nyelvét, beszél az helyettünk is és egyik érdekes élményét a másik után élvezük a saját, tulajdon, nagyszerű, túladunai előadásában. Csak azt sajnálom közben, hogy nem szedhetem minden szavát gyorsírásba.

Közben megered az eső és Santa Anában (Szent Anna; ez is régi redukció) meg kell állnunk egy svéd ember kocsmája előtt, hogy felrakjuk az esőellenzőket a kocsira, majd „ekkis sziverősítőre” betérünk a szőke svédhez. Aztán megint csak vágatunk tovább. Tóth bácsi mutatja, hogy amoda föl, a domb mögött, arrafelé, „ahunn az a két út össze-kettődzik”, szintén templomromok vannak, a régi Loreto romjai. Sajnos, a legtöbb redukció nagyszerű épületeiből ma már csak romok vannak, amelyekből a lakosság szorgalmasan hordja el a szépen kifaragott köveket. Akárhánynak már a nyoma alig látszik. Pedig mikor Tóth bácsi először járt erre, még akárhány helyen nemcsak a falak álltak, hanem még a tornyok is, még a tető is a közszindellyel.

San Ignacio

Az út még egyre rosszabb, gödrösebb lesz, de a vidék köröskörül annál vadregényesebb. Itt már rét sincs, csak erdő s helyenként ültetvény. Végre San Ignacioba érünk, amely arról nevezetes, hogy itt még aránylag sok maradt meg a régi jezsuita redukció épületeiből. Szerencsére az idő is kitisztult valamennyire s Tóth bácsi letérve az útról, bekanyarodik

velünk egy fasorba, amelynek végén hatalmas faóriások között ott állunk meg az egykori keresztény indiántelep főterén.

Felejthetetlen látvány! Siralmas és dicsőséges egyszerre. Mit nem tudtak alkotni itt ezek a hős és okos hithirdetők: valóságos kis művelődési oázisokat az őserdő mélyén! Itt hatalmas, három méter hosszú, egyméter széles terméskövekből épült szilárd, klasszikus formájú lépcsők, ott egy egyszerű templom hármass portáléja. Ma már csak rom! A templom főbejárata fölött még áll a kőlap, amelyen Jézus címere s a Máriás monogram van nagy vörös kőlapba vésvé, még állnak a művészi faragott oldaloszlopok is a főkapu mellett. Fent a szentély fölött elfutó, faragványos oromzat. De a tornyok, amelyeket Tóth bácsi még 20 év előtt látott, már nincsenek meg. A falakra a szél és a madarak famagokat hordtak s ma a falak és párkányzat tetején is mindenütt hatalmas vadfügefák lengenek a szélben, amelyeknek gyökerei beleereszkedtek a falak réseibe, azokat szétduzzasztották, szétrepesztették, keresztül-kasul furakodtak rajtuk, itt be, ott ki, fantasztikus összevisszaságban. Azóta minden vihar nemcsak a fákat tépi, hanem az épületet is rázza, bomlasztja. Házmagasságú kőhalmaz jobbról-balról. Szétguruló, összetört kőszobrok, amelyek még föl lehet ismerni a bibliai vagy hagiografikus ábrázolásokat. Amott a főoltár helyett, emitt a sekrestye. Még áll benne a hatalmas vízszelvény medence díszesen faragott borakk-kőfülkéje. Az egykor megszentelt helyen őszvér és tehén legel. A templomfalak közt vaddarazsak tízezrei fészkelnek. Balra a templomtól a páterek lakása; egyszerű cellák, de masszív, pompásan kidolgozott terméskövekből; még így is, a teljes elhanyagoltság és elárvulás mellett, az ősvetetés és az időjárás millió hatásának kitéve, másfél évszázad óta is büszkén megállják helyüket. Egész utcák állnak itt még, csak hogy persze a házaeskák teteje hiányzik s többnyire hiányzanak a nyitott folyosók is, amelyek a házak előtt vonultak végig; éppen csak a tartóoszlopok vannak meg néhány helyen: gyönyörű faragott monolitok.

Itt a főtéren, amelyet most szinte templomszerűen beárnyékolnak a százados fák, állt a község háza, az iskola, a kórház és az aggodalom menhelye. Amott, a templom mellett megint hatalmas, kőfallal bekerített térség, talán az iskolás gyermekek játszótérsége, vagy zöldségeskert, vagy katonai gyakorlatokra szánt térség.

Mily kár, hogy sem a kormány, sem a tudós világ nem tesz semmit e nagyszerű romok és történelmi dokumentumok megvédésére! A pompásan faragott köveket a lakosság egyre hordja el, ebből építi a házait... A kormány ugyan tiltja a kőlopást, egy ideig őrt is állított a kövek védelmére (érdekes, hogy véletlenül éppen magyar embert, aki 45 pezó havi fizetést kapott ezért a munkájáért), de ma csak festett tábla hirdeti a rongálási tilalmat: 20 pezót fizet, akit rajtakapnak. Azonban a saját szemünkkel látjuk, hogy két suhanc éppen egy falat bontogat...

Néhány fényképfelvétellel próbálkozunk s aztán sietünk vissza a kocsira, hogy nagyon meg ne várakoztassuk a corpusi magyarokat. Már háromnegyed tizenegyre, ők pedig tizenegyre várnak. No sebjaj, félórai késéssel majd csak megjövünk. Itt az idő nem sokat számít. Az emberek ilyenkor, télen, szörnyen ráérnek.

Templomi lobogók, egyesületi és dalárda zászlók, miseruhák (palást, volum, ciborium-köpeny, betegellátó-tarsoly, stóla, stb.), valamint az összes templomi felszerelési tárgyak kehely, pacificalé, gyertyatartók, csengők, kánontáblák, stb.) legmegbízhatóbb beszerzési forrása Romániában a

MISSIO

kegytárgy- és egyházi műipari üzlete,
Timișoara, Belváros, Püspöki palota.
Gygyanott a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelű imakönyvek, szentképek, rózsafüzérek, érmek, valamint jó könyvek legdusabb raktára.

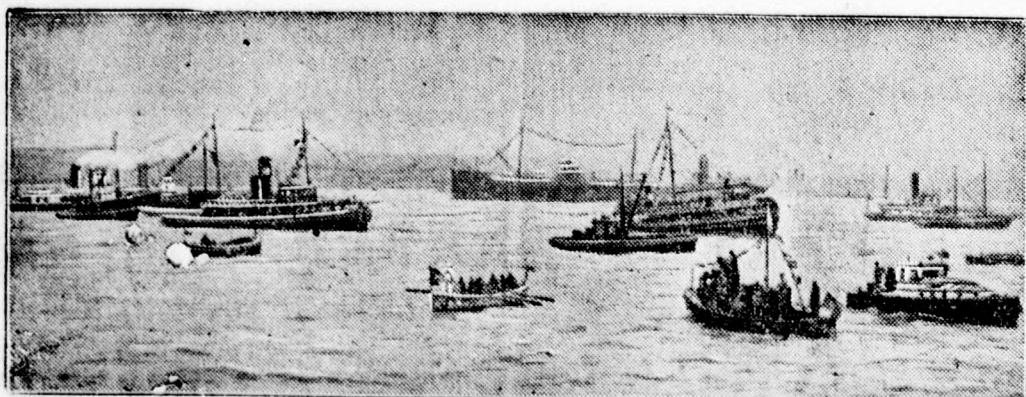
Az Erdélyi Szemle húszéves jubileuma

Vidéki szépirodalmi lap alapításához és szerkesztéséhez a hozzáértésen kívül hihetetlen energia szükséges, hogy le tudja küzdeni a közönség nagy közönyét. Ennek a páratlan energiának egyik, szinte magában álló típusa S. Nagy László Clujon, aki ezeltől húsz esztendővel, minden tőke nélkül „Erdélyi Szemle” címmel szépirodalmi, kritikai lapot alapított és azon a lángoló idealizmuson, izlésen és ismereten kívül, ami egy ilyen természetű hetilap szerkesztéséhez szükséges, rendelkezett olyan önbizalommal is, letörhetetlen kitartással, amivel lapját húsz esztendőn keresztül fenntartani tudta. Egyenesen egyedül áll ebben a tekintetben az erdélyi magyar szépirodalmi lap kiadása terén. Mert S. Nagy László mögött nem állott soha semmiféle tőke. Nem segítette senki, így aztán lapjába nem is szólhatott bele senki, hozzá nem értők nem tehettek tönkre, a saját izlése, a saját szorgalma teremtette meg és tartotta fenn két évtizeden át. Amikor az egyetem gyógyszerész fakultásának elvégzése után hirlapírói pályáját megkezdte, néhány szép verse, novellája, kellette fel a figyelmet a normálisnál is alacsonyabb termetű, törékenytestű fiatal újságíróra, akinek jó modora és idealizmusa rövidesen megszerzte neki a kollégái becsülését, szeretetét. Ez a szeretet, becsülés, elismerés volt az a nagy tőke, amit lapjába fektetett. És a hozzáértés. Volt szeme ahhoz, hogy kiválogassa a tehetséges embereket. Egyik büszkesége — és jogosan — hogy Reményik Sándor első versei az ő lapjában láttak napvilágot. Volt hozzáértése, hogy felkeresse és kéziratot kérjen olyan emberektől, akik tehetségesek, de akik közül nem egy nem tudott a redakciók nehéz falain bejutni a nyilvánosság mezejére.

És ezzel megbecsülhetetlen szolgálatot tett az erdélyi magyarságnak, az erdélyi magyar kulturának. Irodalmi kört teremtett a lapja köré. Pákh Albert jut az ember eszébe, amikor S. Nagy László irodalmi törekvéseit, szerkesztői munkásságát áttekinti, ha kicsiben, kisebb keretek között, valahogy ugyanazt a tüzet élesztette, tartotta életben. Sok szépirodalmi lap indult Erdélyben, de a 20. évet egy sem érte meg. Ez a jubileum tulajdonképpen meg is mondott mindent. Sok-sok álmatlan éjszakája volt S. Nagy Lászlónak e husz év alatt, a gondok gondja: hogy a következő számot miből jelentesse meg. De mégis csak megjelentette, lemondással, adósságok vállalásával, és a lap élt és terjesztette a szépet, a magyar írást, magyar betűt, magyar lelket.

A 20-ik jubileumra bejelenti, hogy e husz év összefoglaló gyűjteményét fogja kiadni, „amelyet a későbbi korok megszállott lelkei is szívesen és tanulságosan forgassanak”. És ennek támogatására felkéri az erdélyi magyarságot. Felhívása utolsó mondata jellemzi őt, munkásságát és még mindig lángoló idealizmusát, amikor azt mondja: „alázatos lélekkel, de rendíthetetlen akarattal dolgozni a közös célért, mindnyájunk legszebb hitéért, utódaink jövőjéért”. És ehhez a munkához kéri tovább is és az Erdélyi Szemle munkatársainak irodalmi köre az erdélyi magyarság segítő támogatását, testvéri közfoglását.

És igaza van. Jogosan kérheti. Huszéves becsület, tisztességes odaadó munkájával megszolgált reá, külön fejezetet nyitott magának már is az erdélyi írás történetében.

Nemzetközi mentőcsónak-verseny Brooklynban.

Hét állam hajói vettek részt a brooklyni mentőcsónak versenyen, ahol az amerikai „W. C. Teagle” nevű gőzös legénysége vitte el az első díjat. Képünkön középen látszik a győztes kicsi fehér csónak a célvonal előtt, körülötte nézőkkel megrakott hajók sorakoznak.

SZÍNHÁZ

Színházgatók, műkedvelők és színházpadi írók figyelmébe! Tudomására hozom a fenti érdekelteknek, hogy a budapesti magyar színház kiadókat Romániában én képviselem. Színházak és műkedvelő egyesületek részére szükséges színházpadi műveket, újdonságokat vagy régi darabokat Romániában raktáron tartok. Egyes kiadóktól megbízásom van, hogy erdélyi színházpadi írók darabjait hozzájuk juttassam és amennyiben a beküldött mű, operett vagy próza előadásra elfogadható, különböző színházaknál (filmmű) elhelyezésre számíthat. Mindennemű felvilágosítást készséggel nyújtok levélben. (Válaszbélyeg mellékelendő). Cím: Tompos József Oradea, Str. Cosbuc No. 9. II. e. 6.

HETI MŰSOR:

CLUJ. (Parlagi-társulat):

Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Helyet az ifjuságnak.** — Déután 3 órakor: **Tanase revütársulata.** — Déután 6 órakor: **Sárga lilium.** — Este fél 10 órakor: **Tanase revütársulata.**
Hétfőn este fél 9 órakor: **Sárga lilium.** Soly mosán Magda fellépésével. Körösi Dudus és cigányzenekarának közreműködésével.

TRIASOARA (Fekete-Iház társulat):

Vasárnap: **Orvosok.**

CONVOCARÉ

Cooperativa de consum și Valorizare „Hangya” a Reuniunii Poporale din Oradea in ziua de 14 Octomvrie 1934 la ora 11 și jumătate isi va ținea în Cercul Catolic str. Regele Carol II. No. 5. adunarea generală, la care membrii sunt invitați conform §-ului 24. din statute și la caz dacă membrii nu se vor prezenta în majoritate, adunarea va avea loc în 21. Oct., pe când neluând în considerare numărul membrilor, adunarea va fi capabilă de a aduce hotărâri valide. Ordinul de zi al adunării generale: 1. Raportul consiliului de administrație și al censorilor de pe exercițiul anului trecut. 2. Examinarea bilanțului și darea descărcării. 3. Stabilirea bilanțului. 4. Complectarea direcțiunei. 5. Alegerea censorilor. 6. Modificarea §-ului 12. Textul vechiu: „Acția ce membrii au să plătească, se stabilește la Lei 100.” Textul nou: „Acția ce membrii au să plătească, se stabilește în Lei 500.” 7. Eventualele propuneri. Bilanțul s'a examinat de domnii censori și se află afișat în localul prăvăliei spre vedere publică. Oradea la 1 Octomvrie 1934. Consiliul de Administrație.

MEGHIVÓ

A Nagyváradî Népszövevényi „Hangya” Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet 1934 október 14-én délelőtt fél 12 órakor a Katolikus Kör választmányi termében rendez évi közgyűlését tartja, amelyre a tagok az alapszabályok 24. §-a értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1934 október 21-én fog megtartatni, amely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Tárgysorozat: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentés. 2. Zárszámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása. 3. Mérlegmegállapítás. 4. Az igazgatóság kiegészítése. 5. Felügyelő bizottság választása. 6. A 12. §. módosítása, a részjegyek 100 leiről 500 leire való felemelése. 8. Esetleges indítványok. A felügyelőbizottság által megvizsgált évi mérleg az irodahelyiségben kifüggesztett, mindenki által megtekinthető. Oradea, 1934. október 1-én. Az igazgatóság.

Sárközy Gerő
A barázdák dala
Versek
Ara füzve 30 lei.
Kapható
az „Erdélyi Lapok” könyvosztályában.

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETO: CSÜRÖS EMILIA.

32. (133.) SZAMU KERESZTREJTVÉNY

Beküldte: Mayer Erzsébet.

1		2	3	4	5	6	7		8	9	10		11	11a	12
		13							14			15		16	
17	18								19				20		
21							22	23					24		
25						26		27			28	29			
	30				31		32			33					34
35					36					36a					
37			38									39		40	
41		42					43						44		
		45			46		47			48	49				50
		51					52				53			54	
55											56				
57								58	59						
60						62	63						64		65
66			67		68						69			70	
		71								72	72a				
73					74			75						76	
					77		77a		78					79	
80	80a						81			82	82a	83			
84															

Beküldendő sorok: vizsz. 1. 13. 66. 74. függ. 1. 2. 34. 56. 64. és 65.
Megtejtési határidő október 19.

Vizszintes sorok:

1 A 23. függőleges műve. 11 Az 55. vizsz. egyik alakja. 13 Illatos virág. 14 Idegen szám. 16 Hangszer mássalhangzó. 17 Uj dolog. 19 Két szó: 1. Francia tulajdonszó, 2. Vaspálya. 21 Fa. 22 Óra fajta. 24 Nap része. 25 Három szó: Testrészt, kicsinyítés, állati lakhely. 27 Utód magánhangzó. 28 Mérleg. 30 Ruhadarab. 31 Idegen ház. 33 Híres electrotechnikus, földaláló névelővel. 35 Női hang. 36 Két szó: Kártyaszín, művészet. 37 Olasz skála hang. 38 Három szó. Kettős, időhatározó, leány becenév. 40 Vallásrövidítés. 41 Illatos virág fa, negyedik „a” betű felesleges. 43 Mutató névmás + R. C. N. 44 Délafrikai növény. 45 U-val zárat nyit. 47 Határrag. 48 Ilyen angyalok is vannak. 50 Űrmérték rövidítés. 51 Francia zeneszerző, különösen baletteljei ismertek + az utolsó két betű tagadószó. 53 Imavégződés. 55 A 36. függőleges műve + Z. 56 Két szó: Növény fordítva, mák betűi keverve. 57 Szigetelő anyag. 58 J-vel k helyett narancsáról híres. 60 „Isme” helyesebb magyar szóval. 62 Híres magyar énekes. 66 Kálmán Imre nemrég bemutatott műve. 69 Z-vel Névelős virág. 71 Az olasz opera irodalom legkimagaslóbb alakja Verdi mellett. 72 Beethoven nyitány + r. 73 Kettős mássalhangzó. 74 36 függ. műve. 76 Vagyok németül fordítva. 77 Kis kecske. 78 Juttat. 79 Török név. 80 Arra mondjuk, akire hull az eső. 81 Verdi műve. 84 Magyar opera énekesnő.

Függőleges sorok:

1 Az opera korszakos jelentőségű reformátora. 2 Francia gondolkodó. 3 Kerti gyümölcsös növény. 4 Idegen tagadás. 5 O. L. S. E. + USA állam. 6 Latinul (y = i) ékezet nélkül. 7 János vitéz barátja. 8 Veronai nemes. 9 Bizonytalanul áll. 10 Hátsó indiai császárság + M. E. 11-a Női becenév + e-vel nem gyöngö. 12 Hamvveder. 15 Ékezetes költőszó. 18 Két szó: jós mássalhangzó és ház része. 20 ...kerül. 23 Kiváló orosz zeneszerző, az „Ötök” csoportjából. Keresztnevének kezdő betűjével. 26 Opera. 29 Latin személynevmás. (ékezet nélkül). 32 Cári rendelet + i. s. t. 33 Bányaváros. 34 Magyar zeneszerző. 35 Forma. 36 Világhírű olasz opera komponista + g. g. s. 36-a Tréfa, ékezetes. 38 Melódia (n = m). 39 Két három betű: tesz + M + afrikai város. 40

Ford. férfinév. 42 Két szó: Uszóbajnok keresztneve + zenei műfaj. 46 S. b. d. t. 49 Svájci német zeneszerző + v. á. m. k. 51 Francia grófnő, Robespierre kivégeztette. 52 Leó magánhangzó. 54 Fonetikus mássalhangzó. 55 Ház fedél. 56 Névelős növény. Fölösleges ékezetes. 59 Juttat + tagadás. 62 Két no. 63 Zivatar mutatónévmással + b. 64 Spanyol nő. 65 Korának legünnepeltebb olasz dalénekesnője. 67 Ilyen róza is van. 68 Házi szárnyas. 70 Idegen stílus (i = y). 72-a G. E. 73 Evszak. 75 EDNR. 77 Függ. fordítva. 77-a Doe. 80-a Fordított mutatónévmás. 81 Lea magánhangzó. 82 Francia kettőshangzó. 82-a Tagadó szó. 83 Olasz névelő.

30. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vizszintes sorok: 1. Álldogálok a tó partján, szomorúfűz mellett. 51 Petőfi Sándor. 60. Antiope. 80. A szerelem és képzelet.

Függőleges sorok: 1. Átok reád vizzály hona. 11. Pató Pál. 14. Tárkányi B. 57. Az apostol. 74. Heine.

Megtejtettek: Buzás Imre, László Lajos, Tamás Rezső, Pál Béla, Pál V. Géza, Rettégi János, ifj. Primusz Pál, Schüch Dezső, Szabó Jozsefné, Karda Ferenc, Fehér József, Mártonffy Zoltánné, Lonkay Gyuláné, Zakariás Tibor, Lázár Béla, Szabó Zoltánné, Patyánszky Erzsébet, Rácz János, Zonda Magda, Horn Jozefin, Szőke Mária és Emi, Papp Mózes, Szabó Illés, Gerő József, Marosi Zoltán, dr. Huszár István, Domokos János, Bartha Iluska, Zöld Mária, B. Szántó Margit, Kor Nelly, Szokol Ibolya, Müller József, Sarkadi Erzsébet, Sándor László, Kerekes Margit, Faludy János, Fehér Zoltán.

A sorsoláson **Gerő József**, Odorheiu (Székely udvarhely) nyerte meg **P. Jánossy Béla**: „Szivárvány” című kötetét. Postára tettük.

Előfizetőink szíves figyelmébe ajánljuk hogy
a Püspök-ürdöbe
kedvezményes jegyek
a kiadóhivatalunkban már kaphatók

SPORT

A magyaroknak nem lesz könnyű legyőzni az osztrák válogatottat

A magyar csapatban Pusztay helyett Tamássy játszik jobbszélen

Budapestben valahogy nagyon optimistára fordult a hangulat, amióta Ausztria válogatott csapata legutóbb kiengedte a győzelmet a kezéből, úgyhogy 2:0-as félidő után a csehszlovákok egyenlítőni tudtak. Még rózsásabb a hangulat, amióta ismerik Meisl csapatát és szinte ugrálnak az emberek örömben, hogy a csatársorba többek között bekerült az aggok menházából szabadságot Gschweidl, a mezzrokkant Sindelar és még néhány kivénült harcos.

„Ha ezen a csapaton nem veszünk revansot a 8:2-ért, akkor soha máskor”, mondják az osztrák futball kulisszatitkaiba be nem avatottak és azokat fogja érni a legnagyobb esélődés, mert a mérkőzés mégsem fölényes magyar győzelemmel fog végezni. Tudni kell ugyanis, hogy Gschweidl nemhogy penzióra éret, de Zischekkel együtt a lehető legjobb csatárszárny, amit az osztrákok valaha a start-hoz tudtak állítani s ha Sindelar nem is olyan lelkes harcos, mint a magyar Nehadona, de néhány mesteri „huzással” még mindig eldöntheti a mérkőzés sorsát. Nem is szólva a csapat valóban legidősebb válogatottjáról, Horváthról, aki magyar eredetű nevét nem respektálva, éppen a magyarok ellen szokott eredményesen szerepelni.

Valami alapja azért van az optimizmusnak. Az osztrák válogatottat 8 csapatból állította

össze Meisl. Még véletlenül sem került két klubtárs egymás mellé. A csatársorban pedig, — amellet, hogy 5 különböző egyesület játékosából áll — majdnem minden ember más poszton szerepel, mint klubjában. — Így Gschweidl jobbszékető a Viennában center. Donnerfeld balösszekötő a Hakoahban jobbszékető. Horváth balszékes az FC Wienben balösszekötő. Meisl azonban bízik benne, hogy a játékosok klasszisa tulsegíti őket a nehézségeken.

Akik látták a magyar válogatott tréning-mérkőzését a Hungária ellen, azok már nem bíznak annyira a fölényes győzelemben. Már 2:0-ra vezetett a Hungária Gerzely és Szabó III. góliaival, amikor Sárosi és Toldi egyenlített. Hárda a kapuban nem mutatott meggyőző formát, folyton elejtette a labdát. Meg is jelezte az egyik szellemes néző: „Jobb a kiejtése, mint akármelyik nyelvtanárnak”. Vázi (Kispest) ezzel szemben jól védett. Lehet, hogy az utolsó pillanatban ő kerül Hárda helyére. Egy poszton máris megváltozott a csapat. Pusztay bejelentette, hogy sérülése miatt lemondja a játékot. Helyette klubtársa, Tamássy játszik.

A hatalmas érdeklődésre számotartó mérkőzést 4 óra 50 perckor a magyar rádió is közvetíteni fogja. Beszélő Pluhár István.

Nem lehet szó nélkül elhaladni a központ legújabb döntése mellett. A NAC-AMTE mérkőzés szokatlan és igazán meglepő óvásáról van szó. Ismeretes, hogy Jakobi bíró a játékosok és a pályára rohanó közönség fenyegető magatartása következtében a már megítélt gólt megsemmisítette és ezáltal a jól megérdemelt győzelemtől fosztotta meg a zöld-fehéreket. Igaza tudatában, a bíró beismerő jelentésével együtt, óvást nyújtott be a NAC. Az óvás felett hosszú és szenvedélyes vita indult meg, amely annyira elfajult, hogy a döntést el kellett halasztani és egy későbbi időpontra tolni. Tegnapelőtt végre ismét tárgyalták az ügyet és ahelyett, hogy a mérkőzés újrajátszását rendelték volna el, „súlyosan” megbüntették az AMTE-t, 4000 lei pénzbírságra ítélték. Felülkerekedett tehát a szövetségben az érdek, amely azt diktálja, hogy minél több pontot adjon le a NAC. Sportszempont, az nem fontos. Egyre azonban úgy látszik, nem gondoltak a szövetségi urak. Az ő csapatuk is fog még Aradon játszani és mi lesz, ha akkor sem fog a bíró gólt ítélni? ...

Vasárnapi sportprogram:

Vasárnap teljes forduló bonyolítanak le a Nemzeti Bajnokság A.) és B.) csoportjaiban. Részletes műsor a következők:

A.) csoport

Oradea: Crisana—Universitatea, bíró Murgu Péter (Timisoara). A mérkőzést 3 órai kezdettel a Károly-pályán tartják meg.

Bucuresti: Unirea Tricolor—Juventus, bíró Klein (Braila); Venus—Ripensia, bíró Tunea (Caransebes).

Timisoara: Kinizsi—Gloria CFR, bíró Sebesan (Piski).

Cluj: Romania—CFR, bíró Burdan (Arad).

B.) csoport

3. csoport: Oradea: Törekvés—Phoenix d. 4. 3 órakor a Rhédey-kerti pályán, bíró Man (Cluj); Baia Mare (Nagybánya): Tricolor—Keramika, bíró Vaneu (Oradea).

4. csoport: Sibiu (Nagyszeben): NSE—Somi, bíró Anton Sighisoara (Segesvár); Medias (Medgyes): Vitrometan—Mures, bíró Dordea Sibiu (Nagyszeben); Diciosanmartin: Sticla—Unirea, bíró dr Ciurel (Cluj).

Kiadja az Erdélyi Lapok Lapkiadó Rt.

A NAC f. hó 14-én, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel választmányi ülést tart, amelyre meghívja a vezetőség és a választmány összes tagjait. Az ülés az otthoni helyiségében lesz megtartva.

A legkritikább pillanat.

Egy berlini atlétikai versenyen történt a képpünktön látható baleset, amelyet az ügyes fotóriporter a legkritikusabb pillanatban fényképezett le. A magasugró versenyen az egyik versenyző kezében eltört a bambuszpad és abban a pillanatban a fényképező is dolgozott. Szerencsére könnyebb sérüléssel uszta meg a tornász a balesetet, amely könnyen végzethe-tett volna nyakcsigolya töréssel is.

Készült a Szent László-nvmda Rt. körforgógépen Oradea Str. Carol II. No. 8

Szép termet, arányos vonalak,

nál is, mert a mai szépségideál: a modern alak, elbájoló összenyomás, amely minden nő varázsát emeli; ezért formáltassa át alakját s testének vonalait modern szabású fűzővel s mellformálóval KOVATS SANDORNE specialistánál, Oradea, Podgoria (Nilgesz-telep). elegáns megjelenés ma fontosabb a szép arc-

Aprohirdetések

Aprohirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb aprohirdetés ára 30 lei (Az állástkeresőknek 33 százalék kedvezmény), cím a kiadóban 10 lei.

Lekés

Bütorozott szoba
szonatra kiadó, Tátra
Oradea, Str. Ciorgariu
(Új-u) 15. II.

Háromszobás
alkovos komplett lakás
nov. 1-től kiadó, Oradea,
Str. Simeon Barntia 1/a.

Kiadó
De'Avranca (Riók Zs.)
40. sz. alatt modern ucai
komfortos lakás, magán-
házban továbbá külön
báráru modern, garzon
lakás, november 1-re ki-
adó. Cím: Tuzoltolakt-
nya, Serac.

Kiadó
négy-szobás lakás, Oradea,
Bul. Regele Ferdinand
7/a, háromszobás Tache
Ionescu 15, nov. 1-re.

Jobb leányt fogad
magános utiaszóny, Ora-
dea, Bul. Reg. Ferdinand
No 69 I. 5.

Rimánóci-u. 12. sz. a.
a földszinten egy ötszo-
bás és egy garzonlakás
November 1-re kiadó.

Adás-vétel

Ebédülő kredenc,
asztal, irasztal sürgösen
eladó, Oradea, Str. Pasteur
No. 7.

4-5 szobás
eladó magánházat keresek
Fő uca mellett, Kovás
Gyöző, Oradea, Nilgesz-
telep Str. Snai 4.

Női
ősi kabát eladó, Oradea
Str. Cuza Vodă 62.

Fekete fáju
vitrin eladó, Oradea, Str.
Nic. Zija 11.

Eladó
Josia állomáson épít-
kezésére alkalmas fény-
gömb és tűzifa.

Eladók
jó i. történelmi, katolikus
teológiai könyvek, román,
latin, magyar, német, sla-
von szótárak, Oradea, Str
Tache Ionescu 3.

Amerikai
írászatot kórtarban levőt,
nagyobb-ábásut keresünk
Kiadóhivatal.

Nagy káposztáskád
10 éves likabát eladó
Mártonffy, Oradea Strada
Densusianu (v. Jókay u.)
No. 25.

Híntó

alig használt eladó, Ora-
dea Str. Horia (v. Bahoy
utca) 29.

Kifogástalan

állapotban lévő terti téli
kabát és terti öltönyök
eladók. Cím a kiadóban

Fekete felöltő,
frack öltöny eladó, Ora-
dea, Piața Venetia (Temp-
lomter) 1.

Alkalmazás

Gyakorlott gépész
elvéllal bármilyen munkát,
vilánszerelést, vagy ház-
mesteri állást. Cím: Bándi
Béla Oradea, Str. Crisan
2/b.

Különféle

Óltárképeket,
kétoldalas lobogóképeket,
stációképeket, vászonra
festvo művészi kivitelben
szállít, templomokat új-
fest és aranyoz, Herrling
István ak, festő, Siria, Jud.
Arad.

Szabásati tanfolyam
amely az őszi szezonra
kezdődik, egész téli folya-
man tart. Hat hét alatt fe-
hénemű, felsőruhavarrás
és szabásból divatlap után
tökéletes kiképzést nyujt.
A tanítványok saját
részükre dolgozhatnak,
amiért teletelőséget vállalok.
Esetleg ellátást is kapnak
nalam. Sztrohakne,
Hildegarde közeiben.
Sata-Maró Str. Menteia 6.

Püspökség
új viládszűleteiből Poir-
care (v. Muzeum) ucai
kulórálló 3 szoba, stb.
lakás f. é. november 1-től
átadó. Ertekezés püspök
rezidencia gazdasági h-
vata ban.

1 éves öszibarack
otványaim jegyzéket ki-
vanára ingyen, bementve
megküldöm. Székely virág-
üz et, Oradea, Bul. Reg.
Ferdinand 24.

Andrássi
zeneiskola Oradea, Strada
Alexandru (v. Teeki-u.)
13. Vonós hangszerek, zong-
gora, elmélet. Havi tandíj
215 lei. Fővétel egész év-
ben.

Kioldvasott
keresztény folyóiratokat
kerünk a kó hazi betegek
számára.